

เอกสารประกอบการบรรยายวิชากฎหมายสิทธิมนุษยชน

ภาคปลาย ปีการศึกษา 2559

กิตติบดี ไยพูล คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประเด็นศึกษา

- คำอธิบายรายวิชา
- เนื้อหาและขอบเขต
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- ประเด็นการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- พัฒนาการของสิทธิมนุษยชนมีทั้งหมด 3 ชั้น
- ความหมายของ Human Rights
- พัฒนาการของสิทธิมนุษยชน
- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน : มาตรฐานความสำเร็จร่วมกันแห่งประชาชาติ
- เจตนารมณ์และหลักการของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน
- หลักความเสมอภาค
- การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเริ่มที่ไหน?
- ศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนผ่านสุนทรพจน์ของ Martin Luther King, Jr. I Have a Dream
- เนื้อหาของสิทธิมนุษยชน
- กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- กลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- กระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาถึงพัฒนา แนวคิด และหลักการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ กลไก และเครื่องมือในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทั้งสากลและภายในประเทศ อาทิ ในส่วนสากล ประกอบด้วย ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิทธิเด็ก สิทธิสตรี ฯลฯ ในส่วนภายในประเทศ ประกอบด้วย สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ กลไกในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ รวมถึง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

2. เนื้อหาและขอบเขต ประกอบด้วย

2.1 ภาคประวัติศาสตร์ ศึกษาถึงพัฒนาการเรื่องสิทธิมนุษยชน แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน กลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับสากล และภายในประเทศ

2.2 ภาคคุณค่าและหลักการ ศึกษาถึงหลักการแห่งสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค

2.3 **ภาคเนื้อหาแห่งสิทธิมนุษยชน** ศึกษาถึงปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กฎหมายและพิธีสารเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

2.4 **ภาคข้อเท็จจริง** : ศึกษาถึงปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ประเด็นศึกษาต่าง ๆ อาทิ สิทธิเด็ก การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ชนกลุ่มน้อย สุขภาพ สิทธิชุมชนท้องถิ่น แรงงานต่างด้าว สันติภาพและการลดความรุนแรง เชื้อชาติ ศาสนา การพัฒนาที่ยั่งยืน สตรี อายุ ความแตกต่างทางร่างกาย การศึกษา ความโน้มเอียงทางเพศ ฯลฯ

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักศึกษาสามารถอธิบายให้ทราบถึงประเด็นดังนี้

- 3.1 ปรากฏการณ์วิกฤตสิทธิที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ได้แก่ ความแตกแยกทางความคิด การขาดความสามัคคี การไม่ยอมรับนับถือความแตกต่างของวิถีประชา ปัญหามาตรฐานการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน และปัญหาผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ทั้งนี้ เชื่อว่าเป็นผลลัพธ์จากกรอบความคิดว่าประเทศไทยคือกรุงเทพมหานคร (เมืองหลวง), ประชาธิปไตยคือการรวมศูนย์อำนาจ, พลเมืองคือคนเมือง และสิทธิมนุษยชนคือกฎหมาย ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
- 3.2 ความเข้าใจว่า "สิทธิมนุษยชนคืออะไร" และในปัจจุบันมีการขยายบริบทสิทธิมนุษยชนให้หมายรวมถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วย ท่านเข้าใจอย่างไร โปรดอธิบาย
- 3.3 ในฐานะนักบริหารรัฐกิจ ความเข้าใจถึง (1) ความก้าวหน้าของสถานการณ์สิทธิมนุษยชน และ (2) ความถดถอยของสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

4. ประเด็นการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

4.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights

ข้อ 1-2 หลักการ

--กระบวนทัศน์เรื่องสิทธิมนุษยชน-- //สิทธิมนุษยชนจะสัมฤทธิ์ผลได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์ทุกคน **ศรัทธาและเชื่อมั่น** ต่อหลักสิทธิมนุษยชน เสมือนหนึ่งเป็นศีลธรรมประจำตัว **จุดยืนเตือน สิทธิมนุษยชนทุกข้อจะไร้ผล หากมนุษย์ไม่เชื่อมั่นและศรัทธาในคุณค่าแห่งสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของมนุษย์**

ข้อ 3-21 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

เป็นสิทธิที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

ข้อ 22-27 สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

เป็นสิทธิที่เติมเต็มคุณค่าชีวิตมนุษย์

ข้อ 28-30 การนำนโยบายเรื่องสิทธิมนุษยชนมาปฏิบัติ

สิทธิมนุษยชนของผู้อื่นสำคัญกว่าสิทธิมนุษยชนของตนเอง

พึงระลึกเสมอถึงความแตกต่างระหว่าง I have Rights กับ you have Rights

ข้อคิด พัฒนาการของสิทธิมนุษยชน **ระยะที่ 1** การเรียกร้องถึงเสรีภาพ 4 ประการ **ระยะที่ 2** การเรียนรู้สิทธิเสรีภาพ **ระยะที่ 3** การเรียนรู้ในหน้าที่ความรับผิดชอบและการเคารพสิทธิมนุษยชน

4.2 ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ASEAN Human Rights Declaration-AHRD

5. พัฒนาการของสิทธิมนุษยชนมีทั้งหมด 3 ชั้น ได้แก่

(1) การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน คือ การปลูกฝังให้ประชาชนทุกคนมีกระบวนการทัศนเรื่องสิทธิมนุษยชน

/ปลูกฝังให้ ศรัทธา ในหลักการแห่งสิทธิมนุษยชนที่ว่า

"สิทธิมนุษยชนเป็นศักดิ์ศรีประจำตัวของมนุษย์ทุกคน"

"สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่เสมอกัน"

"สิทธิมนุษยชนไม่สามารถโอนให้แก่กันได้"

"สิทธิมนุษยชนเป็นมรดกของมวลมนุษยชาติ (มนุษย์ทุกคนเป็นครอบครัวเดียวกัน)"

บนหลักการ "มนุษย์มีศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์เหมือนกัน บนพื้นฐานความแตกต่าง"

ปลูกฝังให้ รักและเชื่อมั่น ในคุณค่าของมนุษย์ที่ว่า

"มนุษย์มีอิสรภาพตั้งแต่กำเนิด"

"มนุษย์มีความเท่าเทียมกันในสิทธิมนุษยชน"

"มนุษย์มีจิตวิญญาณเป็นพี่เป็นน้องกัน"

(2) คุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ระยะแรก กล่าวคือ สิทธิมนุษยชนถือเป็นพันธกิจหรือธรรมชาติของผู้ปกครองประเทศที่มีต่อพลเมืองของตน

ระยะต่อมา กล่าวคือ สิทธิมนุษยชนถือเป็นพันธกิจหรือธรรมชาติของเพื่อนมนุษย์

(3) พัฒนาสิทธิมนุษยชน

กล่าวคือ การเติมเต็มคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อส่งเสริม คุ้มครอง และพัฒนาชีวิต เสรีภาพ และความสุขให้มนุษย์ให้มีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีใจเพื่อให้มีชีวิตรอดอยู่เท่านั้น

หมายเหตุ พัฒนาการข้างต้นเป็นลำดับการจาก 1 ไปสู่ 2 และ 3 โดยถือเอา 1 เป็นหัวใจสำคัญหรือฐานรากที่ทำให้สิทธิมนุษยชนในสังคมมีความยั่งยืน

6. ความหมายของ Human Rights

ความหมายของสิทธิมนุษยชน คืออะไร ? ขอให้พิจารณาดังนี้

สิทธิมนุษยชนมีแหล่งกำเนิดจาก "ธรรมชาติของมนุษย์" (ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ / Natural Law School จนนำไปสู่ปณิญาสาส์นว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสิทธิที่เป็นรูปธรรมต่าง ๆ)

"หากปราศจากปรัชญา (ความฉลาด + ความเห็นอกเห็นใจ) ไม่มีศาสนา, หากปราศจากศาสนา ไม่มีศีลธรรม, หากปราศจากศีลธรรม ไม่มีกฎหมาย"

เพราะฉะนั้น สิทธิมนุษยชนมีแหล่งที่มาจากปรัชญาของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวไว้แต่ต้นว่า "สิทธิมนุษยชนต้องอาศัยการเรียนรู้ มิใช่กระบวนการสอน"

"สิทธิมนุษยชนไม่ใช่กฎหมาย"

"สิทธิมนุษยชนมิใช่พรหรือของขวัญจากผู้ปกครองประเทศ"

"สิทธิมนุษยชนไม่ใช่ของประเทศตะวันตก"

"สิทธิมนุษยชนไม่ใช่เรื่องใหม่ในสังคมไทย"

"สิทธิมนุษยชนไม่ต้องรอให้ประเทศรวยก่อนถึงจะเรียกร้องสิทธิเสรีภาพได้"

"สิทธิมนุษยชนไม่ใช่เครื่องต่อรองหรือหวั่นไหวของผู้ปกครองประเทศ"

สิทธิมนุษยชน เป็น.....มาตรฐานศีลธรรมที่บังคับ/กำกับการใช้อำนาจของรัฐ การใช้สิทธิของปัจเจกชน กฎหมาย แต่ไม่ถึงขนาดบังคับหรือกำกับให้คิด เพราะถ้าถึงขนาดนั้นจะเป็นโลกุตระธรรม (มโนธรรม) ควบคุมและกำกับมิให้ใช้อำนาจของรัฐ การใช้สิทธิของปัจเจกชน และกฎหมาย ไปลิดรอนสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น

สิทธิมนุษยชน เป็นชีวิต เสรีภาพ และความสุของมนุษย์ เพราะฉะนั้น มนุษย์มีเสรีภาพที่จะคิดได้อย่างอิสระ トラบเท่าที่ยังไม่ลงมือกระทำ (ใช้สิทธิ/อำนาจ) ไปก้าวล่วงในชีวิต เสรีภาพ และความสุของมนุษย์คนอื่น

7. พัฒนาการของสิทธิมนุษยชน

7.1 สิทธิมนุษยชนกับความเป็นมนุษย์ (ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ : Natural Law)

- สิทธิมนุษยชน เป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์- สิทธิมนุษยชนคือมโนธรรมที่คอยกำกับให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติอยู่ในครรลองครองธรรม

- คำกล่าวที่ว่า "ที่ใดมีสังคม ที่นั่นมีกฎ,ที่ใดมีสังคมที่นั่น มีผู้นำ" หมายความว่า เมื่อมนุษย์รวมอยู่กันเป็นชุมชน สังคม จำต้องมีผู้ปกครองทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากร รักษาความสงบเรียบร้อย และขจัดข้อพิพาทของพลเมือง โดยอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือ ดังนั้น หากชุมชน/สังคมใดผู้นำใช้อำนาจโดยปราศจากมโนธรรม (ศีลธรรม) พลเมืองจะประสบกับความเดือดร้อน และปราศจากความมั่นคงในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน และหากประชาชนทนไม่ไหวก็จะรวมกลุ่มกันเรียกร้อง แสวงหาทางออกเพื่อปลดแอกจากความอยุติธรรม และโดยส่วนใหญ่แล้วจะต้องเอาชีวิต ร่างกายแลกรวมพร้อมกับคำว่า "อิสรภาพ" (เสรีภาพขั้นพื้นฐาน)

- คุณลักษณะของผู้นำต้องเป็นผู้ที่ชาญฉลาดกว่าผู้อื่น (Tactic) และในการใช้อำนาจปกครองกับไพร่ฟ้าพลเมืองต้องยึดหลักแห่งคุณธรรม **ตั้งอาณาจักร (วงล้อมแห่งอำนาจ) ต้องควบคู่ไปกับศาสนจักร (วงล้อมแห่งธรรมะ) เสมอฉันนั้น** ทว่าในโลกแห่งความจริงเมื่อศึกษาตามประวัติศาสตร์ มักจะมีลัทธิหนึ่งลัทธิใดเฉไฉออกไป และ/หรือเลวร้ายอย่างที่สุด คือ ทั้งสองลัทธิไม่ประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามครรลองครองธรรมที่ควรจะเป็น จึงทำให้พลเมืองของตนถูกเอารัดเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหง จนเป็นเหตุทำให้พวกเขาต้องเพรียกหา เรียกร้องต่อสู้ จนกระทั่งเกิดการทลายล้าง **มีการสถาปนา/ปฏิวัติ/อภิวัตน์** ให้ผู้ปกครองใช้อำนาจให้สอดคล้องกับหลักคุณธรรม จึงสรุปได้ว่า สิทธิมนุษยชนถือเป็นคุณธรรมที่ผู้ปกครองพึงมี และการใช้อำนาจใดต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมดังกล่าว

- การใช้อำนาจกับสิทธิมนุษยชน? หลักธรรมะของผู้ปกครอง? หลักทศพิธราชธรรม? หลักธรรมรัฐ? หลักธรรมาภิบาล? หลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ?

7.2 สิทธิมนุษยชนกับเสรีภาพ

เสรีภาพขั้นพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่

- 1 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น freedom of speech
- 2 เสรีภาพในการความเชื่อ freedom of belief
- 3 เสรีภาพที่พ้นจากความหวาดกลัว freedom from fear
- 4 เสรีภาพในสิ่งพึงปรารถนา freedom from want

7.3 พัฒนาการของสิทธิมนุษยชน

เมื่อมนุษย์ถูกห้ามเกียรติ/เบียดเบียนปีทา/กตขี่ข่มเหง

มนุษย์---เริ่มเรียกร้องและเพียรหาความเป็นธรรม (สิทธิมนุษยชนระยะที่ 1)

มนุษย์---เรียนรู้และแสวงหาความสุขจากสิทธิมนุษยชนของตน (สิทธิมนุษยชนระยะที่ 2)

มนุษย์---ยึดมั่นในหลักการแห่งสิทธิมนุษยชนและเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น (สิทธิมนุษยชนระยะที่ 3)

อาจขยายความได้ดังนี้

✓ ระยะที่หนึ่ง ระยะแห่งการเริ่มต้น

สภาพทางสังคม มีการกตขี่ข่มเหง ไม่เคารพต่อศักดิ์ศรีประจำตัวของมนุษย์ มีการเอา رأดเอาเปรียบ
แก่งแย่ง และไม่มีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการให้หลักประกันเรื่องสิทธิแก่ประชาชน

✓ ระยะที่สอง ระยะแห่งการเรียนรู้

สภาพทางสังคม ผู้คนเพียรหาเสรีภาพ เรียกร้องสิทธิ มีความขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองกับกลุ่มคน มีการ
ต่อสู้ ในระยะนี้เริ่มมีกฎหมายหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ผู้คนเริ่มเรียนรู้ถึงสิทธิของตนเอง โดยช่วง
ท้ายของระยะนี้ผู้คนให้ความสำคัญของสิทธิตนเองแต่อาจละเลยถึงสิทธิผู้อื่น

✓ ระยะที่สาม ระยะแห่งการเคารพสิทธิมนุษยชน

สภาพทางสังคม ประชาชนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเหตุผลในการปกป้องและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน มีการ
รณรงค์ให้ตระหนักถึงการเคารพสิทธิของผู้อื่น การใช้อำนาจหรือใช้สิทธิมีการคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน
การใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นไปอย่างกว้างขวาง

8. ปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน : มาตรฐานความสำเร็จร่วมกันแห่งประชาชาติ

มีทั้งหมด 30 ข้อบท แบ่งได้เป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง เจตนารมณ์และหลักการ ปรากฎตามคำปรารภ (Preamble) และข้อ 1-2

ส่วนที่สอง สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นสิทธิที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ --(สิทธิที่มีมาแต่ดั้งเดิม) ปรากฎตามข้อ 3-21

ส่วนที่สาม สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นสิทธิที่ทำให้มนุษย์สะดวกสบายในการดำรงชีวิต --(สิทธิที่มีมาแต่ภายหลัง) ปรากฎตามข้อ 22-27

ส่วนที่สี่ ข้อบังคับและการบังคับใช้ ปรากฎตามข้อ 28-30

9. เจตนารมณ์และหลักการของปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย

9.1 เจตนารมณ์

1. ศรัทธาต่อสิทธิมนุษยชนว่าจะเป็นรากฐานแห่งเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพ (freedom, justice and peace)
2. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่มีมาแต่กำเนิด (เกียรติศักดิ์ประจำตัว) เสมอภาค และโอนให้แก่กันมิได้
3. รัฐต้องมีมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
4. การบริหารราชการแผ่นดิน การบัญญัติกฎหมาย และการใช้กฎหมายต้องอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม (กฎหมายธรรมชาติ)
5. รัฐที่กระทำต่อพลเมืองขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนได้ชื่อว่าเป็นรัฐทรราช (เลว)
6. ขอบเขตของคำว่า "รัฐ" ขยายตัวออกไปสู่ทุกองคาพยพของสังคม เริ่มจากตนเอง (ปัจเจกชน) ครอบครัว คนใกล้ชิด หมู่บ้าน ชุมชน สังคม ประเทศ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ทั้งภาครัฐและเอกชน กล่าวคือ ทุกองคาพยพของสังคมต้องอยู่ภายใต้บริบทแห่งสิทธิมนุษยชน

9.2 องค์ประกอบของสิทธิมนุษยชน

ให้พิจารณาจากคำปรารภตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

Whereas recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world.

- (1) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่มีมาตั้งแต่เกิด (ศักดิ์ศรีประจำตัวมนุษย์)
- (2) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิซึ่งเสมอกันของมนุษย์ทุกคน
- (3) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ไม่อาจโอนให้แก่กันได้
- (4) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ไม่อาจแบ่งแยกได้

: เพื่อให้มวลมนุษยชาติมีอิสรภาพ ได้รับความเป็นธรรม และอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

คำปรารภปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน/ Preamble : Universal Declaration of Human Rights : UDHR

"ด้วยเหตุที่การยอมรับศักดิ์ศรีประจำตัว และสิทธิซึ่งเสมอกันและไม่อาจโอนให้แก่กันได้ ของสมาชิกทั้งปวงแห่งครอบครัวมนุษย์เป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในพิภพ

10

Whereas recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

ด้วยเหตุที่การเมินเฉย และดูหมิ่นเหยียดหยามสิทธิมนุษยชนได้ก่อให้เกิดการอันป่าเถื่อนโหดร้ายทารุณ ซึ่งได้กระทบกระเทือนมนธรรมของมนุษยชาติอย่างรุนแรง และโดยเหตุที่ได้มีการประกาศปณิธานอันสูงสุดของสามัญชนว่าถึงวาระแห่งโลกแล้วที่มนุษย์จะมีเสรีภาพในการพูดและในความเชื่อถือ รวมทั้งมีเสรีภาพจากความกลัวและความต้องการ

Whereas disregard and contempt for human rights have resulted in barbarous acts which have outraged the conscience of mankind, and the advent of a world in which human beings shall enjoy freedom of speech and belief and freedom from fear and want has been proclaimed as the highest aspiration of the common people,

ด้วยเหตุที่เป็นสิ่งจำเป็นสิทธิมนุษยชนควรได้รับความคุ้มครองโดยหลักนิติธรรม ถ้าไม่พึงประสงค์ให้มนุษย์ต้องถูกบีบบังคับให้หาทางออก โดยการกบฏต่อพระราชและการก่อกบฏขึ้นเป็นที่พึ่งแห่งสุดท้าย

Whereas it is essential, if man is not to be compelled to have recourse, as a last resort, to rebellion against tyranny and oppression, that human rights should be protected by the rule of law,

ด้วยเหตุที่ประชาประชาชนแห่งสหประชาชาติได้ยืนยันไว้ในกฎบัตรถึงความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตัวบุคคล และในความเสมอภาคแห่งสิทธิของ ทั้งชายและหญิง และได้ตัดสินใจที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมตลอดจนมาตรฐานแห่งชาติให้ดีขึ้น ได้มีเสรีภาพมากขึ้น

Whereas it is essential to promote the development of friendly relations between nations, Whereas the peoples of the United Nations have in the Charter reaffirmed their faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person and in the equal rights of men and women and have determined to promote social progress and better standards of life in larger freedom,

ด้วยเหตุที่รัฐสมาชิกได้ปฏิญาณที่จะให้ได้มา โดยร่วมมือกับสหประชาชาติ ซึ่งการส่งเสริมการเคารพและการถือปฏิบัติโดยสากลต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

Whereas Member States have pledged themselves to achieve, in co-operation with the United Nations, the promotion of universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms,

ด้วยเหตุที่ความเข้าใจตรงกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพมีความสำคัญยิ่งเพื่อให้ปฏิญานี้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเต็มเปี่ยม

Whereas a common understanding of these rights and freedoms is of the greatest importance for the full realization of this pledge,

ดังนั้น บัดนี้สมัชชาจึงประกาศให้ปฏิญานี้ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้เป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จ สำหรับประชาชนทั้งหลายและประชาชาติทั้งปวง ด้วยจุดประสงค์ที่จะให้ปัจเจกบุคคลทุกผู้ทุกนามและองค์กรของสังคมทุกหน่วย โดยการระลึกเสมอ ๆ ถึงปฏิญานี้ พยายามสั่งสอนและให้การสอนและให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ และด้วยมาตรฐานที่เจริญก้าวหน้าไปข้างหน้าทั้งในและระหว่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับและการถือปฏิบัติต่อสิทธิเหล่านั้นสากลและได้ผลทั้งในหมู่ประชาชนของรัฐสมาชิกเอง และในหมู่ประชาชนแห่งดินแดนที่อยู่ภายใต้ตุลาณาของรัฐสมาชิกดังกล่าว

Now, Therefore THE GENERAL ASSEMBLY proclaims THIS UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS as a common standard of achievement for all peoples and all nations, to the end that every individual and every organ of society, keeping this Declaration constantly

in mind, shall strive by teaching and education to promote respect for these rights and freedoms and by progressive measures, national and international, to secure their universal and effective recognition and observance, both among the peoples of Member States themselves and among the peoples of territories under their jurisdiction.

9.3 หลักการแห่งสิทธิมนุษยชน

(1) หลักการความเชื่อมั่นต่อคุณค่าความเป็นมนุษย์

มนุษย์ทุกคนมีอิสรภาพและเสมอภาคเท่าเทียมกัน ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมีโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ

Article 1. All human beings are **born free** and **equal** in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

(2) หลักการห้ามเลือกปฏิบัติต่อมนุษย์

ข้อ 2 ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพบรรดาที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใด ๆ ดังเช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ อนึ่งจะไม่มี ความแตกต่างใด ๆ ตามมูลฐานแห่งสถานะทางการเมือง ทางการศึกษา หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศหรือดินแดนที่บุคคลสังกัด ไม่ว่าดินแดนนี้จะ เป็นเอกราช อยู่ในความพิทักษ์มิได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยใด ๆ ทั้งสิ้น

Article 2. Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, **without distinction** of any kind, such as race, color, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status. Furthermore, no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs, whether it be independent, trust, non-self-governing or under any other limitation of sovereignty.

10. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

มีสาระสำคัญ กล่าวคือ

- (1) ระบอบประชาธิปไตย
- (2) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- (3) การส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ
- (4) การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

10.1 หลักนิติรัฐ

ความหมายของคำว่า **หลักนิติรัฐ** (Rule of Law Principle) มีผู้อธิบายไว้ดังนี้

ศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายคำว่า นิติรัฐ (The Rule of Law) ว่านิติรัฐเป็นรัฐที่ยอมตนอยู่ใต้บังคับแห่งกฎหมาย ซึ่งรัฐเป็นผู้ตราขึ้นเองและในประการที่สำคัญในกฎหมายรัฐธรรมนูญของรัฐที่เป็นนิติรัฐจะต้องมีบทบัญญัติในประการที่สำคัญถึงเสรีภาพของราษฎร เช่น เสรีภาพในร่างกายในทรัพย์สิน ในการทำสัญญา และในการประกอบอาชีพการที่รัฐจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของราษฎรได้ก็ต้องด้วยความยินยอมของราษฎรให้จำกัดสิทธิและเสรีภาพเองตามกลไกแห่งนิติบัญญัติของประเทศนั้น

ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้อธิบายว่า The Rule of Law หมายถึงหลักการแห่งกฎหมายที่เทอดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และยอมรับนับถือสิทธิแห่งมนุษยชนทุกแห่งทุกมุม รัฐจักต้องให้ความอารักขาคุ้มครองให้พ้นจากลัทธิตหารราชย์ หากมีข้อพิพาทใด ๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะระหว่างรัฐกับเอกชน หรือเอกชนกับเอกชน ศาลสถิตยุติธรรมย่อมมีอำนาจอิสระในการตัดสินคดีตามกฎหมายบ้านเมือง

Maunz นักกฎหมายชาวเยอรมันได้ให้คำอธิบายไว้ว่า นิติรัฐจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (1) การแบ่งแยกอำนาจ (2) การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (3) ความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายปกครองและฝ่ายตุลาการ (4) ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา (5) ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา (6) หลักไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย

ศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โฆวิทกุล ได้สรุปว่า คำว่า The Rule of Law ได้อุบัติขึ้นในประเทศเยอรมันและจำเริญขึ้นเป็นลำดับมา ในประเทศอังกฤษตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 และถือเป็นกฎหมายประเพณีของอังกฤษปฏิบัติสืบเนื่องกันมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 และที่ 17 และในหลัก The Rule of Law (หลักนิติธรรม) จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังต่อไปนี้ (1) การยึดหลักความเป็นอิสระของตุลาการ (2) ประชาชนอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเสมอภาค และได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายอย่างทัดเทียมกัน (3) เจตนาธรรมณ์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (4) การปกครองโดยยึดกฎหมายเป็นใหญ่ และปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะที่เป็นนิติรัฐ กฎหมายนั้นจะต้องเป็นกฎหมายที่ยุติธรรม (5) ศาลเป็นสถาบันที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน

(6) ฝ่ายบริหารต้องบริหารภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย และต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย (7) ส่งเสริมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม ปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหารหรือกลุ่มอิทธิพลเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แท้จริงของประชาชน (8) ส่งเสริมและสนับสนุนความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย (9) ส่งเสริมและคุ้มครองหลักแห่งการเคารพศักดิ์ศรีของมวลมนุษย์ (10) ส่งเสริมและพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสงบสุขให้แก่ประชาชนและสังคมส่วนรวม (11) ไม่มีบุคคลใดอยู่เหนือกฎหมาย

ศาสตราจารย์วรวจน์ วิศรุตพิชญ์ ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า หลักนิติรัฐ (Rechtsstaatsprinzip) หรือ หลักนิติธรรม (The Rule of Law) ไว้ว่าเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของราษฎรจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจขององค์กรฝ่ายบริหาร อันได้แก่ รัฐบาล หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาหรือภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล

Carre De Malberg นักกฎหมายมหาชนชาวฝรั่งเศส ได้ให้คำอธิบายถึงนิติรัฐไว้ว่านิติรัฐเป็นรัฐที่ในทางความสัมพันธ์กับประชาชนและเพื่อการให้หลักประกันแก่สถานะของบุคคลแล้วอยู่ภายใต้ระบอบแห่งกฎหมายซึ่งจะผูกการกระทำของรัฐไว้ด้วยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้ส่วนหนึ่งจะกำหนดสิทธิของประชาชน แต่อีกส่วนหนึ่งจะกำหนดไว้ล่วงหน้าถึงหนทางและวิธีการที่จะถูกนำมาใช้เพื่อบรรลุจุดประสงค์ในการดำเนินการปกครองของรัฐ กฎเกณฑ์สองชนิดนี้มีจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อจำกัดอำนาจของรัฐโดยทำให้รัฐอยู่ภายใต้ระเบียบแห่งกฎหมายที่กฎเกณฑ์ทั้งสองชนิดดังกล่าวสร้างขึ้น ด้วยเหตุนี้ลักษณะเฉพาะของ นิติรัฐ ที่ชัดเจนอันหนึ่ง ก็คือ ในการปฏิบัติต่อผู้ใต้ปกครอง ฝ่ายปกครองจะสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ได้ก็แต่เฉพาะที่ระเบียบแห่งกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้นให้อำนาจไว้

สรุปหลักนิติรัฐ คือ รัฐที่ใช้อำนาจปกครองโดยกฎหมาย และต้องมีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่ออกโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย รับรองสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐานของประชาชน และหากมีความจำเป็นที่จะต้อง ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนก็ต้องมีกฎหมายกำหนดขึ้นและใช้บังคับเพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน และหากมีการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนโดยรัฐ ประชาชนสามารถใช้นิติวิธีที่กฎหมายรับรองไว้เข้าเี่ยวยาได้

Keyword: นิติรัฐ / รัฐใช้อำนาจโดยกฎหมาย / กฎหมายที่อยู่บนพื้นฐานของระบบคุณธรรม / การลิดรอนสิทธิของพลเมืองต้องเป็นไปเพื่อสาธารณชน (สิทธิมนุษยย์มีความสำคัญ แต่การเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้อื่นสำคัญกว่า) ดังนั้น เราจึงเรียกนิติรัฐ อีกชื่อหนึ่งว่า "นิติธรรม" หรือ "นิติคุณธรรม"

10.2 การใช้อำนาจของรัฐ

- ✓ การใช้อำนาจขององค์กรของรัฐ ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพเป็นสำคัญ
- ✓ ในการบริหารราชการแผ่นดิน การใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ ได้แก่ รัฐสภา (ตรากฎหมาย) คณะรัฐมนตรี (การใช้บังคับกฎหมาย) ศาล (การปรับใช้กฎหมาย) องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(การใช้บังคับกฎหมาย/การปรับใช้กฎหมาย) หรือหน่วยงานของรัฐ (การใช้บังคับกฎหมาย) ต้องกระทำการอยู่บนพื้นฐานของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

10.3 การอ้างสิทธิมนุษยชน

- ✓ ประชาชนสามารถอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญได้ รวมถึงเพื่อการใช้สิทธิทางศาล หรือยกเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ แต่การกล่าวอ้างนั้นต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น

10.4 ห้ามการจำกัดสิทธิเสรีภาพ

- ✓ การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
- ✓ Human Security / National Security

11. หลักความเสมอภาค

11.1 ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน- บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน "Equal in Law" ข้อนี้ไม่ว่าบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานและลูกจ้างขององค์กรของรัฐ- - ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ตรงนี้นำตีความว่า "**บุคคลมีสิทธิเท่าเทียมกัน**"

11.2 การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

(1) ความหมายของการเลือกปฏิบัติ หรือ Discrimination มีดังต่อไปนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การปฏิบัติที่แตกต่างกัน การกีดกัน การหน่วงเหนี่ยว หรือการลำเอียงซึ่งมีพื้นฐานมาจากเรื่องเพศ ผิว เชื้อชาติ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่น ๆ สัญชาติ หรือที่มาในสังคม ความยากดมีจน สถานะของแหล่งกำเนิดหรือสถานะอื่น ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือมีผลกระทบหรือทำให้สูญเสียไปหรือทำให้การยอมรับต้องเสื่อมเสียไป การแสวงสิทธิหรือการใช้สิทธิโดยบุคคลทุกคนบนจุดยืนที่เสมอภาคกันซึ่งสิทธิและเสรีภาพทั้งหมด

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในเรื่องเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า การแบ่งแยก การกีดกัน การหน่วงเหนี่ยวหรือการลำเอียงโดยมีที่มาจากเชื้อชาติ ผิว การสืบสายโลหิต หรือ สัญชาติ หรือ ชาติพันธุ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือมีผลทำให้เกิดการเป็นโมฆะหรือทำให้เสื่อมทรามลงซึ่งการยอมรับนับถือการแสวงสิทธิหรือการใช้สิทธิตรงจุดยืนที่เท่าเทียมซึ่งสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือ การใช้ชีวิตในสังคมที่คล้ายคลึงกัน

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ได้ให้คำอธิบายถึงคำว่า การเลือกปฏิบัติต่อสตรี ไว้ว่า หมายถึง การแบ่งแยก การกีดกัน หรือ การกักตุนใด ๆ เพราะเหตุแห่งเพศ ซึ่งมีผลหรือความมุ่งประสงค์ที่จะทำลายหรือทำให้เสื่อมเสียการยอมรับ การได้อุปโภค หรือ ใช้สิทธิโดยสตรี โดยไม่เลือกสถานภาพด้านการสมรส บนพื้นฐานของความเสมอภาคของบุรุษและสตรีของสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม พลเมืองหรือ ด้านอื่น ๆ

Black's law Dictionary ได้ให้ความหมายกล่าวโดยสรุปของคำว่า การเลือกปฏิบัติ หมายความว่า การปฏิบัติใด ๆ ต่อบุคคลหรือกลุ่มคนโดยไม่เท่าเทียมกันและไร้เหตุผล หรือ การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมหรือปฏิบัติที่จะปฏิบัติเนื่องจาก เชื้อชาติ อายุ สัญชาติ หรือศาสนา หรือ การปฏิบัติที่แตกต่างเนื่องความชอบหรือไม่ชอบที่ปราศจากเหตุผลที่สามารถรับฟังได้

คำว่า “การเลือกปฏิบัติ” หมายความว่า การกีดกันหรือการให้สิทธิพิเศษ อันเนื่องมาจากความแตกต่าง ๆ เชื้อชาติ เพศ ศาสนา ความเห็นทางการเมือง การแบ่งแยกเชื้อชาติหรือสังคมอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อความเสมอภาคในโอกาส

คำว่า “Discrimination” หมายถึง การกีดกัน เลือกปฏิบัติต่อคนบางกลุ่มในทางที่ให้สิทธิน้อยกว่าคนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็กลุ่มทางเผ่าพันธุ์ ภาษา หรือ ศาสนา การกีดกันเป็นเรื่องที่ถือปฏิบัติในสังคมต่าง ๆ มาช้านาน ในศตวรรษที่ 20 ภายหลังกการเลือกปฏิบัติต่อพวกยิวอย่างหฤโหดของพวกนาซีเยอรมัน ประเทศประชาธิปไตยทั้งหลายได้ใช้ความพยายามที่จะขจัดปัญหานี้ โดยกระบวนการปฏิรูปทางกฎหมายและศาล

กฎหมายแห่งรัฐนิว เซาท์ เวลส์ (New South Wales) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การเลือกปฏิบัติ ไว้ดังนี้ การเลือกปฏิบัติหมายความว่า การกระทำต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดอย่างไม่เป็นธรรมเพราะเหตุที่บุคคลนั้นมีลักษณะที่ต่างกับบุคคลทั่วไป

การตีความกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งรัฐ New Brunswick ประเทศแคนาดา ได้ให้คำนิยามความหมายว่าการกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งมีผลทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนใดต้องถูกจำกัดโอกาสที่บุคคลพึงจะได้รับ เนื่องมาจากเหตุลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น อาทิ เรื่องเชื้อชาติ หรือ เรื่องสีผิว การเลือกปฏิบัติที่เป็นความผิดต่อกฎหมายของแคนาดาแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. การเลือกปฏิบัติโดยตรง 2. การเลือกปฏิบัติโดยอ้อม ซึ่งรูปแบบการเลือกปฏิบัติบ่อยครั้งมักจะเป็นผลมาจาก การตั้งข้อรังเกียจ การมีอคติ การมีทัศนคติในแง่ลบและการกระทำที่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัตินั้นจะต้องไม่มีเหตุผลประกอบถึงการเลือกปฏิบัติที่เหมาะสมและเพียงพอ

สรุปได้ว่า การเลือกปฏิบัติ หมายถึง การกระทำหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะของการกีดกัน การแบ่งแยก การหน่วงเหนี่ยว หรือการจำกัดซึ่งสิทธิแก่บุคคลใด อันมีผลทำให้บุคคลนั้นไม่ได้รับโอกาสแห่งความเท่าเทียมกันอย่างทีบุคคลนั้นพึงจะได้รับ และในการตีความความหมายของการคำว่า การเลือก

ปฏิบัติ ตามปฏิญญาสากลฯ ควรจะต้องตีความตามความมุ่งหมายที่ต้องการให้มีการเคารพต่อมนุษย์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ดังนั้น การเลือกปฏิบัติ ควรมีความหมายว่าที่ครอบคลุมในประเด็นการปฏิบัติที่แตกต่างกัน การกีดกัน การหน่วงเหนี่ยว หรือการลำเอียงและมีอคติ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากเรื่อง เพศ ผิว เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่น ๆ สัญชาติ หรือ ที่มาในสังคม ความยากดมีจน สถานะของแหล่งกำเนิด หรือ สถานะอื่น ๆ ซึ่งการกระทำดังกล่าว มีผลกระทบต่อหรือสร้างความเสื่อมเสียหลักแห่งความเสมอภาคของบุคคล

ที่สำคัญจะเห็นได้ว่า ความหมายของคำว่า การเลือกปฏิบัติ (Discrimination) มิได้เป็นคำที่มีความหมายที่ไม่ดีในคำของมันเองเสียทีเดียวคำว่าเลือกปฏิบัติมันจะมีความหมายอยู่ 2 มิติในตัวของมันเอง ในประการหนึ่ง มนุษย์ทุกคนต่างมีเจตจำนงเสรี (Freewill) ที่จะทำอะไรก็ได้ที่ตนอยากกระทำภายใต้กฎหมาย หรือ สามารถเลือกที่จะกระทำได้ถ้ามีเหตุผลที่เหมาะสม เช่น การเลือกปฏิบัติต่อคนตาบอดไม่ให้ได้รับใบอนุญาตขับขี่ หรือ การเรียกเก็บภาษีตามฐานรายได้ที่แตกต่าง เป็นต้น เพราะในการเลือกปฏิบัติในแต่ละกรณีดังกล่าวมันมีคำตอบในตัวของมันเองว่าเพราะอะไรถึงได้เลือกที่จะกระทำต่อบุคคลเหล่านั้นกรณีเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นมิติด้านบวก (Positive Dimension)

ในทางตรงกันข้าม ความหมายของคำว่าเลือกปฏิบัติ ที่เป็นเรื่องที่น่ารังเกียจ และไม่ควรให้เกิดมีขึ้นในสังคม คือ การเลือกปฏิบัติอย่างไร้เหตุผล หรือ เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกปฏิบัติไม่ได้เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญเลย ซึ่งการเลือกปฏิบัติดังกล่าวเรียกได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม Unjustifiable Discrimination ซึ่งในแง่นี้ก็คือมิติด้านลบ (Negative Dimension) ของคำว่าเลือกปฏิบัตินั่นเอง

(2) กรณีศึกษา

กรณีที่ 1 ครอบครัวของผม พ่อรับราชการเป็นครูสอนหนังสือในโรงเรียนเทศบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น ส่วนแม่เป็นแม่บ้านเปิดร้านขายของชำเล็ก ๆ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อ ผมเป็นลูกชายคนโต มีน้องสาวและน้องชายอีก 2 คน ตอนตั้งท้องผม แม่เล่าให้ฟังว่า แม่ต้องออกจากงานเพราะโรงงานปิดกิจการเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำมาก ในช่วงนั้น พ่อแม่ของผมเพิ่งสร้างครอบครัวใหม่ มีภาระต้องผ่อนบ้าน ต้องใช้จ่ายเงินอย่างกระเปียดกระเสี้ยว ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากคุณตาคุณยายได้ เนื่องจากพ่อแม่ไม่ได้แต่งงานกันถูกต้องตามประเพณี และเพราะความยากจนแม่ไม่ได้ฝากครรภ์ หรือเอาใจใส่ในเรื่องสวัสดิภาพของแม่และเด็ก รวมถึงรับประทานอาหารที่เป็นคุณประโยชน์เลย ทำให้คลอดผมก่อนกำหนดเกือบ 2 เดือน

ตอนคลอดผมใหม่ ๆ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเริ่มกระเตื้องขึ้น เนื่องจากพ่อได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ แม่เล่าให้ฟังเสมอว่า พ่อกับแม่รู้สึกผิดต่อผมมาก ๆ ที่ไม่ได้เอาใจใส่อย่างดีตอนท้องผม จึงพยายามสรรหาอาหารและสิ่งที่มีคุณค่าต่อร่างกายและสมองกำลังเติบโตในระยะที่สำคัญ ซึ่งผมเองก็ต้องการให้แม่ผมได้รับประทานอาหารที่เป็นคุณประโยชน์เช่นกัน

พ่อแม่ตั้งใจไว้ว่า ลูกทั้งสามจะต้องส่งเสียให้เรียนให้สูงที่สุดตามความสามารถ และความถนัดของแต่ละคน เพื่อจะได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพการงานที่ดี ไม่ต้องลำบากเหมือนกับพ่อแม่ ลูก ๆ จะได้มีหน้ามีตาในสังคม โดยเฉพาะน้องสาวของผม แม่เล่าว่า ครอบครัวของแม่เป็นคนเชื่อสายจีน ไม่นิยมส่งลูกสาวเรียนหนังสือ ซึ่งทำให้แม่เรียนจบแค่ชั้น ป. 4 จะไปหางานหาการทำที่ไหนก็ลำบาก แม่ไม่อยากให้ลูกสาวของแม่ต้องลำบากเหมือนแม่ แม่ของผมเลี้ยงดูลูกทั้งสามด้วยตัวเอง ต้องทำทั้งงานบ้าน ชายของ อบรมสั่งสอนลูก ๆ ลำพังคนเดียว เพราะพ่อของผมต้องทำงานอยู่จนตึกตื่นเสมอ ไม่เว้นวันหยุดเสาร์อาทิตย์ที่ต้องออกไปรับจ้างพิเศษ พ่อบอกว่า เพื่อหาเงินให้ได้เยอะ เพื่อเอาไว้ไม่ให้ลูกอดและได้เรียนหนังสือสูง ๆ ผมเองก็นึกสงสารพ่อ แต่บางครั้งก็อดนึกน้อยใจไม่ได้ว่า ทำไมครอบครัวเราไม่ค่อยได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันเลย หรือมีโอกาสไปเที่ยวพักผ่อนเหมือนครอบครัวของเพื่อนผมเลย

ผมได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนเทศบาล เพราะค่าเทอมถูกกว่า และไม่มีภาระเรียกเก็บค่าแรกเข้า (แป๊ะเจี๊ยะ) แม้ผมต้องการเรียนโรงเรียนประจำจังหวัดก็ตาม แต่นั่นก็ไม่สำคัญ เพราะพ่อบอกว่าถึงจะเรียนที่ไหนถ้าขยัน อดทน ไม่ย่อท้อ สักวันหนึ่งเราจะประสบความสำเร็จได้เช่นกัน เมื่อผมสำเร็จการศึกษาชั้นประถมแล้ว ผมต้องการเข้ามาเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่กรุงเทพมหานคร โดยจะมาอาศัยอยู่กับคุณตาคุณยาย (ท่านทั้งสองรักหลาน ๆ แต่ยังไม่พร้อมอยู่กับแม่อยู่) เพราะ คุณครูประจำชั้น แนะนำว่า ผมหัวดี เรียนเก่ง ผมควรเลือกเรียนโรงเรียนที่มีคุณภาพการศึกษาดี เพราะคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่บ้านเรายังสู้เมืองหลวงไม่ได้ ถ้าได้เรียนโรงเรียนที่ดีมีมาตรฐาน ทำให้ผมมีโอกาสในการเข้าศึกษามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของรัฐได้

ผมต้องการประกอบอาชีพที่มีความหมาย ตอนแรกผมต้องการอยากเป็นครูเหมือนกับพ่อ แต่ภายหลังเปลี่ยนไปผมอยากเป็นนักกฎหมาย เป็นผู้พิพากษา อัยการ หรือทนายความอะไรทำนองนั้น ผมเห็นจากสื่อสารมวลชน โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ รู้สึกว่า นักกฎหมายมีบทบาทต่อสังคมมาก ผมอยากทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และให้สังคมมีความยุติธรรม คนจน คนรวย มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่มีความรุนแรง ทุกคนอยู่ภายใต้กรอบกติกา ปัญหาอาชญากรรมต้องถูกขจัดให้สิ้นไป

สมัยที่ผมเรียนนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผมต้องการแบ่งเบาภาระทางบ้าน ผมจึงกู้ยืมเงินเรียน หางานพิเศษทำ เหลือเงินบางส่วน เอาไปซื้อหนังสือ ตำรับตำรากฎหมาย ซึ่งหนังสือกฎหมายก็แก้ไขเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ บางครั้งเปลี่ยนแค่หนึ่งมาตราหรือสองมาตราเท่านั้น ก็พิมพ์ใหม่ให้ต้องเสียเงินซื้อใหม่ ชำราก็แพง นี่ยั้งดีที่ทางคณะมีห้องค้นคว้าให้หยิบยืมหนังสือกลับไปอ่านที่หอพักเพิ่มเติมได้

ในระหว่างเรียน ผมเข้าร่วมกิจกรรมมากมาย ผมใช้เวลาว่างในการออกค่ายกับเพื่อน ๆ ยังจำได้ว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งพวกเราของบประมาณสนับสนุนจากคณะจำนวนหนึ่ง เพื่อจัดกิจกรรมค่ายเผยแพร่ความรู้กฎหมายให้กับชาวบ้าน ซึ่งครั้งนั้น ทำให้ผมตระหนักว่า ชาวบ้านที่ยังไม่ทราบกฎหมายขั้นพื้นฐาน หรือ สิทธิเสรีภาพของตนมีอยู่อีกจำนวนมาก ผมได้ฟังผู้เฒ่าผู้แก่เล่าให้ฟังถึงความเดือดร้อนที่ได้รับจากการถูกเอาเปรียบจากความไม่รู้กฎหมาย ทำให้รู้สึกสะเทือนใจ ผมต้องการให้พลเมืองไทยทุกคนไม่ว่าจะยากดีมีจน นับถือศาสนา

ใด เชื่อชาติใด เพศใด อายุ หรือความคิดทางการเมืองที่แตกต่าง ต้องได้รับการปฏิบัติและ/หรือโอกาสที่เท่าเทียมกัน

น้ำเปรี๊ยะ ผู้ใหญ่บ้านเล่าให้เราฟังว่า ลูกชายของน้ำไปมีเรื่องทำร้ายร่างกายกันกับลูกนักรบเมืองใหญ่ เค้าสั่งให้ตำรวจมาจับกุมและนำไปคุมขังไว้ตั้ง 7 วัน โดยไม่แจ้งข้อกล่าวหาหรือประกันตัว แต่กลับไม่ทำอะไรเลยกับลูกนักรบเมืองคนนั้น หรือเมื่อชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนเรื่องราคาอ้อยตกต่ำ พวกเรานัดกับอีกหมู่บ้านเพื่อเดินทางไปขอความช่วยเหลือจากผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เค้าก็สั่งห้ามเราเดินทางไปปรวมตัวกัน ยังขู่อีกว่า คนไหนกล้าฝ่าฝืนจะจับขังเสียเช็ด

ผมเล่าเรื่องดังกล่าวให้อาจารย์ฟัง ท่านตอบกลับว่า สิทธิเสรีภาพตามตัวอักษรกับในชีวิตจริง มันไม่เหมือนกัน ผมรับฟังอย่างงงง แต่ก็ไม่ได้ถามอะไร

หลังจากสำเร็จการศึกษา ผมได้งานเป็นผู้ช่วยนายความ แต่มีเพื่อนผมอีกหลายคนต้องว่างงานสาเหตุหนึ่งมาจากการกำหนดคุณสมบัติว่าต้องได้เกรด 3.00 ขึ้นไป

ในช่วงนี้ ผมทำงานพร้อมกับเรียนเนติบัณฑิต แม้จะหนักหนาสาหัสอย่างไร ผมก็อดทนเพื่ออนาคตที่ใฝ่ฝัน ผมสอบได้ใบอนุญาตว่าความ และสำเร็จเป็นเนติบัณฑิตตามลำดับ

ผมเป็นนายความอยู่ 11 ปี เปิดสำนักงานนายความในตัวเมืองจังหวัดขอนแก่น รับอุปการะพ่อแม่และน้อง ๆ ผมต้องการให้ครอบครัวของผมมีสุขภาพอนามัยที่ดี และรัฐต้องให้บริการรักษาพยาบาลอย่างมีคุณภาพ น้อง ๆ ของผมเริ่มเติบโตใหญ่ น้องชายเป็นวิศวกร ส่วนน้องสาวกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เมื่อผมเห็นว่าครอบครัวเรามีความมั่นคงในระดับหนึ่งแล้ว ผมจึงตัดสินใจสอบเป็นผู้พิพากษา เพื่อสานฝันอุดมการณ์ของผมต่อไป

ยังจำได้ว่า วันนั้นผมได้ไปสมัครสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา แต่ผมต้องผิดหวังอย่างแรง เมื่อคณะกรรมการตุลาการตัดสินไม่ให้ผมมีโอกาสเข้าสอบคัดเลือกเป็นผู้พิพากษา

ผมทวนระลึกถึงคำที่อาจารย์กล่าวและพอเข้าใจแล้วว่า สิทธิเสรีภาพตามตัวอักษรกับในชีวิตจริง ไม่เหมือนกัน

เป็นอย่างไร ทั้งนี้ เพราะผมเป็นโปลิโอมาแต่กำเนิด

กรณีที่ 2 ขอให้พิจารณาบทความเรื่องคุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง : จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอนของศาสตราจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์

“เมื่อผมอยู่ในครรภ์ของแม่ ผมต้องการให้แม่ได้รับประทานอาหารที่เป็นคุณประโยชน์ และได้รับความเอาใจใส่ และบริการอันดีในเรื่องสวัสดิการของแม่และเด็ก ผมไม่ต้องการมีพี่น้องมากอย่างที่พ่อแม่ผมมีอยู่ และแม่จะต้องไม่มีลูกอีก พี่กับแม่จะแต่งงานกันถูกกฎหมายหรือธรรมเนียมประเพณีหรือไม่ ไม่สำคัญ แต่สำคัญที่พี่กับแม่ต้องอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ทำความอบอุ่นให้ผมและพี่น้อง

ในระหว่าง 2 – 3 ขวบแรกของผม ซึ่งร่างกายและสมองผมกำลังเติบโตในระยะเวลาที่สำคัญ ผมต้องการให้แม่ผมกับตัวผมได้รับประทานอาหารที่เป็นคุณประโยชน์ ผมต้องการไปโรงเรียน พี่สาวหรือน้องสาวผมก็ต้องการไปโรงเรียน จะได้มีความรู้หากินได้ และจะได้รู้คุณธรรมแห่งชีวิต ถ้าผมมีสติปัญญาเรียนชั้นสูงๆ ขึ้นไปก็ให้มีโอกาสเรียนได้ ไม่ว่าจะพ่อแม่ผมจะรวยหรือจน จะอยู่ในเมืองหรือชนบทแร้นแค้น

เมื่อออกจากโรงเรียนแล้ว ผมต้องการงานอาชีพที่มีความหมาย ทำให้ได้รับความพอใจว่าตนได้ทำงานเป็นประโยชน์แก่สังคม บ้านเมืองที่ผมอาศัยอยู่ จะต้องต้องมีชื่อมีแป ไม่มีการข่มขู่ กดขี่หรือประทุษร้ายกัน ประเทศของผมควรมีความสัมพันธ์อันชอบธรรม และเป็นประโยชน์กับโลกภายนอก ผมจะได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงความคิดและวิชาการของมนุษย์ทั้งโลก และประเทศของผมจะได้มีโอกาสสร้างเงินทุนจากต่างประเทศมาใช้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

ผมต้องการให้ชาติของผม ได้ขายผลผลิตแก่ต่างประเทศด้วยราคาอันเป็นธรรม ในฐานะที่ผมเป็นชาวนาชาวไร่ ผมก็อยากมีที่ดินของผมพอสมควรสำหรับทำมาหากิน มีช่องทางได้กู้ยืมเงินมาขยายงาน มีโอกาสรู้วิธีทำกินแบบใหม่ๆ มีตลาดดีและขายสินค้าได้ราคายุติธรรม ในฐานะที่ผมเป็นกรรมกร ผมก็ควรจะมีหุ้นส่วนมีส่วนในโรงงาน บริษัทห้างร้านที่ผมทำอยู่ ในฐานะที่ผมเป็นมนุษย์ ผมก็ต้องการอ่านหนังสือพิมพ์ และหนังสืออื่นๆ ที่ไม่แพงนัก จะฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ก็ได้ โดยไม่ต้องทนรบกวนจากการโฆษณามากนัก

ผมต้องการสุขภาพอนามัยอันดี และรัฐบาลจะต้องให้บริการป้องกันรักษาโรคแก่ผมอย่างฟรี กับบริการการแพทย์ รักษาพยาบาลอย่างถูก งามดี เจ็บป่วยเมื่อใดหาหมอ หาพยาบาลได้สะดวก ผมจำเป็นต้องมีที่ว่างสำหรับเพลิดเพลินกับครอบครัว มีสวนสาธารณะที่เขียวชอุ่ม สามารถมีบทบาทและชมศิลปะ วรรณคดี นาฏศิลป์ ดนตรี วัฒนธรรมต่างๆ เทียบงานวัด งานลอยกระทง งานนักขัตฤกษ์ งานกุศล อะไรได้พอสมควร ผมต้องการอากาศบริสุทธิ์สำหรับหายใจ น้ำบริสุทธิ์สำหรับดื่ม เรื่องอะไรที่ผมทำเองไม่ได้ หรือได้แต่ไม่ดี ผมก็จะขอความร่วมมือกับเพื่อนฝูงในรูปสหกรณ์ หรือสโมสร หรือสหภาพ จะได้ช่วยซึ่งกันและกัน

เรื่องที่ผมเรียกร้องข้างต้นนี้ ผมไม่เรียกร้องเปล่า ผมยินดีเสียภาษีอากรในส่วนรวมตามอัตรา ผมต้องการโอกาสที่มีส่วนร่วมในสังคมรอบตัว ผมต้องการมีส่วนในการวินิจฉัยขอชะตาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของชาติ เมียผมก็ต้องการโอกาสต่างๆ เช่นเดียวกับผม และเราสองคนควรได้รับความรู้ และวิธีการ

วางแผนครอบครัว เมื่อแก่ ผมและเมียก็ควรได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการประกันสังคม ซึ่งผมได้จ่ายบำรุงตลอดมา

เมื่อจะตาย ก็ขออย่าให้ตายอย่างโง่ๆ อย่างบ้าๆ คือตายในสงครามที่คนอื่นก่อให้เกิดขึ้น ตายในสงครามกลางเมือง ตายเพราะอุบัติเหตุรถยนต์ ตายเพราะน้ำหรืออากาศเป็นพิษ หรือตายเพราะการเมืองเป็นพิษ เมื่อตายแล้วยังมีทรัพย์สินสมบัติเหลืออยู่ เก็บไว้ให้เมียผมพอใช้ในชีวิตของเธอ ถ้าลูกยังเล็กอยู่ก็เก็บไว้เลี้ยงให้โต แต่ลูกที่โตแล้วไม่ให้ นอกนั้นรัฐบาลควรเก็บไปหมด จะได้ใช้ประโยชน์ในการบำรุงชีวิตของคนอื่นๆ บ้าง

ตายแล้ว เผาผมเกิด อย่างฝั่ง คนอื่นจะได้มีที่ดินอาศัยและทำกิน และอย่าทำพิธีรีตองในงานศพให้วุ่นวายไป นี่แหละคือความหมายแห่งชีวิต นี่แหละคือการพัฒนาที่ควรจะให้เกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ของทุกคน”

นี่คือ อึ้งภากรณ์

“จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน”
The Quality of Life of a South East Asian
ป๋วย อึ้งภากรณ์

...เป็นการเสนอแนวความคิดของ ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์
เกี่ยวกับความต้องการโดยทั่วไปของประชาชนในสังคม
ที่ต้องการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดา ได้รับความรักจากพ่อแม่
ได้รับการศึกษา ได้รับการบริการและสวัสดิการต่างๆ
จากรัฐบาลและสังคมอย่างมีคุณภาพ
จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

ปัจจุบัน ชื่อเขียน “จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน”
ไม่เพียงแต่เป็นชื่อเขียนที่ทำให้ส่วนใหญ่นึกถึง อ.ป๋วยเท่านั้น
แต่ยังเป็นแรงบันดาลใจให้คนรุ่นต่อมา
ได้สืบสานปณิธานที่ท่านได้วางไว้อย่างเป็นรูปธรรม...

12. การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเริ่มที่ไหน?

–Eleanor Roosevelt, “**The Great Question**” remarks delivered at the United Nations in New York on March 27, 1958.

Where, after all, do universal rights begin? In small places, close to home – so close and so small that they cannot be seen on any maps of the world. Yet they are the world of **the individual person; the neighborhood** he lives in; the school or college he attends; the factory, farm or office where he works. Such are the places where every man, woman, and child seeks **equal justice, equal opportunity, equal dignity without discrimination**. Unless these rights have meaning there, they have little meaning anywhere. Without concerned citizen action to uphold them close to home, we shall look in vain for progress in the larger world.

- ✓ In small places, close to home
- ✓ the individual person
- ✓ the neighborhood
- ✓ equal justice
- ✓ equal opportunity
- ✓ equal dignity
- ✓ without discrimination

“ในสถานที่เล็กๆ ใกล้บ้าน เล็กและใกล้มากจนไม่สามารถมองเห็นได้ในแผนที่โลก สถานที่เล็กๆ แห่งนั้น เป็นโลกของปัจเจกบุคคล เป็นละแวกบ้านที่บุคคลอยู่อาศัย เป็นโรงเรียนหรือวิทยาลัยที่บุคคลได้เข้าเรียน เป็นโรงงาน ไร่นา หรือสำนักงานที่บุคคลทำงาน สถานที่เหล่านี้เป็นที่ซึ่งบุรุษ สตรี และเด็กทุกคนต่างมองหาความยุติธรรมที่เท่าเทียมกัน โอกาสที่เท่าเทียมกัน ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการแบ่งแยก ถ้าสิทธิเหล่านี้ไม่มีความหมายอยู่ ณ สถานที่นั้นๆ สิทธิเหล่านี้ก็จะมีค่าเพียงน้อยนิดในทุกแห่ง ถ้าพลเมืองไม่ช่วยกันยืนหยัดปกป้องสิทธิเหล่านี้ให้อยู่ใกล้บ้าน ก็เปล่าประโยชน์ที่จะให้เกิดความก้าวหน้าในโลกที่กว้างใหญ่ขึ้น”

นางเอลีนอร์ รูสเวลท์
ภริยาอดีตประธานาธิบดีแฟรงคลิน
ดี รูสเวลท์ ของสหรัฐอเมริกา
ประธานคณะกรรมการสหประชาชาติ
ในการยกร่างปฏิญญาสากล
ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

13. ศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนผ่านสุนทรพจน์ของ Martin Luther King, Jr. I Have a Dream

<28 August 1963, at the Lincoln Memorial, Washington D.C.>

“...I am happy to join with you today in what will go down in history as the greatest demonstration for freedom in the history of our nation....

Let us not wallow in the valley of despair, I say to you today, my friends.

And so even though we face the difficulties of today and tomorrow, I still have a dream. It is a dream deeply rooted in the American dream.

I have a dream that one day this nation will rise up and live out the true meaning of its creed: "We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal."

I have a dream that one day on the red hills of Georgia, the sons of former slaves and the sons of former slave owners will be able to sit down together at the table of brotherhood.

I have a dream that one day even the state of Mississippi, a state sweltering with the heat of injustice, sweltering with the heat of oppression, will be transformed into an oasis of freedom and justice.

I have a dream that my four little children will one day live in a nation where they will not be judged by the color of their skin but by the content of their character.

I have a *dream* today!

I have a dream that one day, down in Alabama, with its vicious racists, with its governor having his lips dripping with the words of "interposition" and "nullification" -- one

day right there in Alabama little black boys and black girls will be able to join hands with little white boys and white girls as sisters and brothers.

I have a *dream* today!

I have a dream that one day every valley shall be exalted, and every hill and mountain shall be made low, the rough places will be made plain, and the crooked places will be made straight; "and the glory of the Lord shall be revealed and all flesh shall see it together."

This is our hope, and this is the faith that I go back to the South with.

With this faith, we will be able to hew out of the mountain of despair a stone of hope. With this faith, we will be able to transform the jangling discords of our nation into a beautiful symphony of brotherhood. With this faith, we will be able to work together, to pray together, to struggle together, to go to jail together, to stand up for freedom together, knowing that we will be free one day.....

And when this happens, and when we allow freedom ring, when we let it ring from every village and every hamlet, from every state and every city, we will be able to speed up that day when *all* of God's children, black men and white men, Jews and Gentiles, Protestants and Catholics, will be able to join hands and sing in the words of the old Negro spiritual:

14. เนื้อหาของสิทธิมนุษยชน

(the Declaration was proclaimed by the United Nations General Assembly in Paris on 10 December 1948)

➤ ส่วนที่หนึ่ง เจตนารมณ์และหลักการ ปรากฏตามคำปรารภ (Preamble) และข้อ 1-2

Article 1. All human beings are **born free** and **equal in dignity and rights**. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ

Article 2. Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, **without distinction** of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status. Furthermore, no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs, whether it be independent, trust, non-self-governing or under any other limitation of sovereignty.

ข้อ 2 (1) ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพบรรดาที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใด ๆ ดังเช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา การคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

(2) อนึ่งจะไม่มี ความแตกต่างใด ๆ ตามมูลฐานแห่งสถานะทางการเมือง ทางศาล หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศหรือดินแดนของบุคคลสังกัด ไม่ว่าดินแดนนี้เป็นเอกราช อยู่ในความพิทักษ์ไม่ได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยใด ๆ ทั้งสิ้น

- ส่วนที่สอง สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นสิทธิที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ --(สิทธิที่มีมาแต่ดั้งเดิม) ปรากฏตามข้อ 3-21

Article 3. Everyone has the **right to life**, liberty and security of person.

ข้อ 3 คนทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิตเสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน

Article 4. No one shall be held in **slavery or servitude**; slavery and the slave trade shall be prohibited in all their forms.

ข้อ 4 บุคคลใด ๆ จะถูกยึดเป็นทาส หรือต้องภาระความจำยอมไม่ได้ ความเป็นทาส และการค้าทาสทุกรูปแบบ

Article 5. No one shall be subjected to **torture** or to **cruel, inhuman or degrading treatment** or **punishment**.

ข้อ 5 บุคคลใด ๆ จะถูกทรมาน หรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้

Article 6. Everyone has the **right to recognition everywhere as a person** before the law.

ข้อ 6 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่า เป็นบุคคลตามกฎหมายทุกแห่งทุกหน

Article 7. All are equal before the law and are entitled **without any discrimination to equal protection of the law**. All are entitled to equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination.

ข้อ 7 ทุกคนเสมอกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใดๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญา และจากการยุยงให้เลือกปฏิบัติดังกล่าว

Article 8. Everyone has the right to an effective remedy by the competent national tribunals for acts violating the fundamental rights granted him by **the constitution or by law**.

ข้อ 8 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับบำบัดอันเป็นผลจริงจิงจากศาลที่มีอำนาจแห่งชาติต่อการกระทำอันละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

Article 9. No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

ข้อ 9 บุคคลใดจะถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศไปต่างถิ่นโดยพลการไม่ได้

Article 10. Everyone is entitled in full equality to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charge against him.

ข้อ 10 ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาคเต็มที่ในอันที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมและเปิดเผย จากศาลที่อิสระและเที่ยงธรรมในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตนและการกระทำผิดอาชญาใด ๆ ที่ตนถูกกล่าวหา

Article 11.

(1) Everyone charged with a penal offence has the right to be presumed innocent until proved guilty according to law in a public trial at which he has had all the guarantees necessary for his defence.

(2) No one shall be held guilty of any penal offence on account of any act or omission which did not constitute a penal offence, under national or international law, at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than the one that was applicable at the time the penal offence was committed.

ข้อ 11 (1) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดทางอาชญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ ได้ว่ามีผิดตามกฎหมายในการพิจารณาเปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็น สำหรับการต่อสู้คดี

(2) จะถือบุคคลใด ๆ ว่าเป็นความผิดทางอาญาเนื่องด้วยการกระทำหรือละเว้นใด ๆ อันมิได้จัดเป็น ความผิดทางอาญาตามกฎหมายแห่งชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศในขณะที่ได้กระทำการนั้นขึ้นไม่ได้ และ จะลงโทษอันหนักกว่าที่ใช้อยู่ในขณะที่ได้กระทำความผิดทางอาญานั้นไม่ได้

Article 12. No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

ข้อ 12 บุคคลใด ๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในเคหสถานหรือ ในการสื่อสาร หรือจะถูกกลบหลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของ กฎหมายต่อการแทรกสอด หรือการกลบหลู่ดังกล่าวนี้

Article 13.

(1) Everyone has the right to freedom of movement and residence within the borders of each state.

(2) Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

- ข้อ 13** (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการเคลื่อนไหวและสถานที่อยู่ภายในเขตของแต่ละรัฐ
- (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะออกจากประเทศใดๆไป รวมทั้งประเทศของตนเองด้วย และที่จะกลับยังประเทศตน

Article 14.

(1) Everyone has the right to seek and to enjoy in other countries asylum from persecution.

(2) This right may not be invoked in the case of prosecutions genuinely arising from non-political crimes or from acts contrary to the purposes and principles of the United Nations.

- ข้อ 14** (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหา และที่จะได้อาศัยพำนักในประเทศอื่นเพื่อลี้ภัยจากการประหัตประหาร

(2) จะอ้างสิทธินี้ไม่ได้ ในกรณีที่มีการดำเนินคดีสืบเนื่องอย่างแท้จริงมาจากความผิดที่ไม่ใช่ทางการเมือง หรือจากการกระทำอันขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ

Article 15.

(1) Everyone has the right to a nationality.

(2) No one shall be arbitrarily deprived of his nationality nor denied the right to change his nationality.

- ข้อ 15** (1) ทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติหนึ่ง
- (2) บุคคลใดๆจะถูกตัดสัญชาติของตนโดยพลการ หรือถูกปฏิเสธสิทธิที่จะเปลี่ยนสัญชาติไม่ได้

Article 16.

(1) Men and women of full age, without any limitation due to race, nationality or religion, have the right to marry and to found a family. They are entitled to equal rights as to marriage, during marriage and at its dissolution.

(2) Marriage shall be entered into only with the free and full consent of the intending spouses.

(3) The family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State.

ข้อ 16 (1) ชายและหญิงที่มีอายุเต็มบริบูรณ์ มีสิทธิที่จะทำการสมรส และจะก่อตั้ง ครอบครัว โดยปราศจากการจำกัดใด ๆ อันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สัญชาติหรือ ศาสนา ต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องการสมรส ระหว่างการสมรสและการขาดจากสมรส

(2) การสมรสจะกระทำกันก็แต่ด้วยความยินยอมโดยอิสระและเต็มใจของผู้ที่เจตนาจะเป็นคู่สมรส

(3) ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติ และหลักมูลของสังคมและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ

Article 17.

(1) Everyone has the right to own property alone as well as in association with others.

(2) No one shall be arbitrarily deprived of his property.

ข้อ 17 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเองเช่นเดียวกับโดยร่วมกับผู้อื่น

(2) บุคคลใด ๆ ที่จะถูกริบทรัพย์สินโดยพลการไม่ได้

Article 18. Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief, and freedom, either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief in teaching, practice, worship and observance.

ข้อ 18 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความคิดโนธรรมและศาสนาสิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะประกาศ ศาสนา หรือความเชื่อของตน โดยการสอน การปฏิบัติสักการบูชาและการประกอบพิธีกรรม ไม่ว่าจะโดยลำพังตนเองหรือประชาคมร่วมกับผู้อื่น และเป็นการสาธารณะหรือส่วนบุคคล

Article 19. Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

ข้อ 19 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออกสิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะถือเอาความคิดโดยปราศจากความแทรกสอดและที่จะแสวงหา รับและแจกจ่ายข่าวสารและความคิดเห็นไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ และโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน

Article 20.

(1) Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and association.

(2) No one may be compelled to belong to an association.

ข้อ 20 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการร่วมประชุมและการตั้งสมาคมโดยสันติ

(2) บุคคลใด ๆ จะถูกบังคับให้สังกัดสมาคมใดสมาคมหนึ่งไม่ได้

Article 21.

(1) Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives.

(2) Everyone has the right of equal access to public service in his country.

(3) The will of the people shall be the basis of the authority of government; this will shall be expressed in periodic and genuine elections which shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret vote or by equivalent free voting procedures.

ข้อ 21 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตน จะเป็นโดยตรงหรือโดยการผ่านทางผู้แทนซึ่งได้เลือกตั้งโดยอิสระ

(2) บุคคลมีสิทธิที่เข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเสมอภาค

(3) เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา และอย่างแท้จริง ซึ่งอาศัยการออกเสียงกันอย่างทั่วไปและเสมอภาค และการลงคะแนนลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระอย่างอื่นทำนองเดียวกัน

- ส่วนที่สาม สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นสิทธิที่ทำให้มนุษย์สะดวกสบาย ในการดำรงชีวิต --(สิทธิที่มีมาแต่ภายหลัง) ปรากฏตามข้อ 22-27

Article 22. Everyone, as a member of society, has the right to social security and is entitled to realization, through national effort and international co-operation and in accordance with the organization and resources of each State, of the economic, social and cultural rights indispensable for his dignity and the free development of his personality.

ข้อ 22 ทุกคน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม มีสิทธิในทางมั่นคงของสังคม และมีสิทธิในการบรรลุถึงซึ่งสิทธิทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางวัฒนธรรม อันจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ เกียรติศักดิ์ของตน และการพัฒนาบุคลิกภาพของตนอย่างอิสระ ทั้งนี้ โดยความเพียรพยายามแห่งชาติและความร่วมมือระหว่างประเทศ และตามระบอบการและทรัพยากรของแต่ละรัฐ

Article 23.

(1) Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment.

(2) Everyone, without any discrimination, has the right to equal pay for equal work.

(3) Everyone who works has the right to just and favourable remuneration ensuring for himself and his family an existence worthy of human dignity, and supplemented, if necessary, by other means of social protection.

(4) Everyone has the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.

ข้อ 23 (1) ทุกมีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงานโดยอิสระในเงื่อนไขอันยุติธรรม และเป็นประโยชน์แห่งการทำงาน และการคุ้มครองแห่งการว่างงาน

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าจ้างเท่าเทียมกันสำหรับงานเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ

(3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างที่ยุติธรรมและเป็นประโยชน์ ที่จะให้ประกันแก่ตนเองและครอบครัวแห่งตน ซึ่งความเป็นอยู่อันคู่ควรแก่เกียรติศักดิ์ของมนุษย์ และถ้าจำเป็นก็จะต้องได้รับวิถีทางคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย

(4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้ง และที่จะเข้าร่วมสหพันธ์กรรมกรเพื่อความคุ้มครองแห่งประโยชน์ของตน

Article 24. Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

ข้อ 24 ทุกคนมีสิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง รวมทั้งจำกัดเวลาการทำงานตามสมควร และวันหยุดงานเป็นครั้งคราวโดยได้รับสินจ้าง

Article 25.

(1) Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services, and the right to security in the event of unemployment, sickness, disability, widowhood, old age or other lack of livelihood in circumstances beyond his control.

(2) Motherhood and childhood are entitled to special care and assistance. All children, whether born in or out of wedlock, shall enjoy the same social protection.

ข้อ 25 (1) ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ดีของตนและครอบครัว รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการดูแลรักษาทางการแพทย์และบริการสังคมที่จำเป็น และมีสิทธิในความมั่นคงในยามว่างงาน เจ็บป่วยพิการ เป็นหม้าย ้วยชรา หรือขาดอาชีพอื่นในพฤติการณ์ที่นอกเหนืออำนาจของตน

(2) มารดาและเด็กมีสิทธิที่จะรับการดูแลรักษาและช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทั้งปวงไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกสมรส จะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

Article 26.

(1) Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and professional education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.

(2) Education shall be directed to the full development of the human personality and to the strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms. It shall promote understanding, tolerance and friendship among all nations, racial or religious groups, and shall further the activities of the United Nations for the maintenance of peace.

(3) Parents have a prior right to choose the kind of education that shall be given to their children.

ข้อ 26 (1) ทุกคนมีสิทธิในศึกษา การศึกษาจะต้องให้เปล่าอย่างน้อยในชั้นประถมศึกษาและการศึกษาขั้น
หลักสูตร การประถมศึกษาต้องเป็นการบังคับ การศึกษาทางเทคนิคและวิชาชีพ จะต้องเป็นอันเปิดโดยทั่วไป
และการศึกษาขั้นสูงสุดขึ้นไป จะต้องเป็นอันเปิดสำหรับทุกคน เข้าได้ถึงโดยเสมอภาคตามมูลฐานแห่งคุณวุฒิ

(2) การศึกษาจะได้จัดไปในการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่และยังความเคารพต่อสิทธิ
มนุษยชน และอิสรภาพหลักสูตรให้มั่นคงแข็งแรง จะต้องส่งเสริมความเข้าใจ ชันติธรรม และมีตรภาพแห่ง
บรรดาประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนา และจะต้องส่งเสริมกิจกรรมของสหประชาชาติ เพื่ออารังไว้ซึ่ง
สันติภาพ

(3) บิดามารดา มีสิทธิเบื้องต้นที่จะเลือกชนิดของการศึกษาอันจะให้แก่บุตรหลานของตน

Article 27.

(1) Everyone has the right freely to participate in the cultural life of the community, to
enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits.

(2) Everyone has the right to the protection of the moral and material interests resulting
from any scientific, literary or artistic production of which he is the author.

ข้อ 27 (1) ทุกคนมีสิทธิที่เข้าร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรมของประชาชนโดยอิสระ ที่จะบันเทิงใจในศิลปะ
และที่มีส่วนในความรุดหน้า และคุณประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์ทางศีลธรรมและทางวัตถุ อันเป็นผลจากการ
ประดิษฐกรรมใด ๆ ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและทางศิลปกรรม ซึ่งตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้น

➤ **ส่วนที่สี่** ข้อบังคับและการบังคับใช้ ปรากฏตามข้อ 28-30

Article 28. Everyone is entitled to a social and international order in which the rights and
freedoms set forth in this Declaration can be fully realized.

ข้อ 28 ทุกคนมีสิทธิในระเบียบทางสังคมและระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นทางให้สำเร็จผลเต็มที่ตามสิทธิและ
อิสรภาพดังกล่าวในปฏิญญานี้

Article 29.

(1) Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of
his personality is possible.

(2) In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject only to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.

(3) These rights and freedoms may in no case be exercised contrary to the purposes and principles of the United Nations.

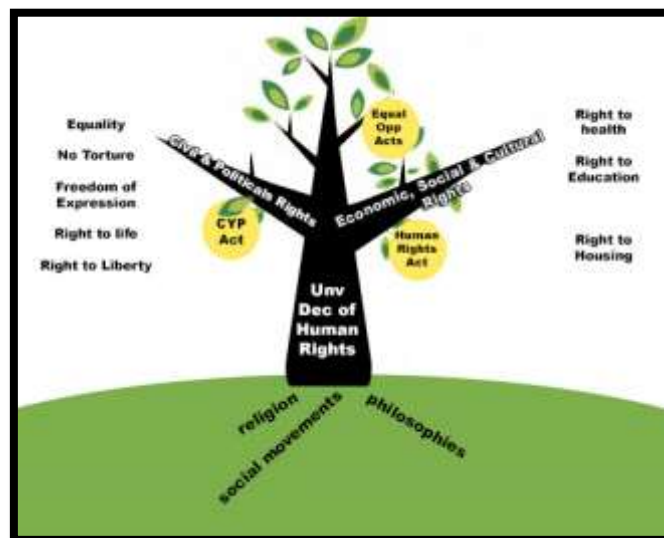
ข้อ 29 (1) ทุกคนมีหน้าที่ต่อประชาคม ด้วยการพัฒนาต่อบุคลิกภาพของตนโดยอิสรภาพเต็มที่ จะกระทำได้ก็แค่ประชาคมเท่านั้น

(2) ในการใช้สิทธิและอิสรภาพแห่งตน ทุกคนตกอยู่ในบังคับของข้อจำกัด เพียงเท่าที่ได้กำหนดลง โดยกฎหมายเท่านั้น เพื่อประโยชน์ที่ได้มาซึ่งการนับถือ และเคารพสิทธิและอิสรภาพของผู้อื่นตามสมควรและที่จะเผชิญกับความเรียกร้องต้องการอันเที่ยงธรรมของศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสวัสดิการทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย

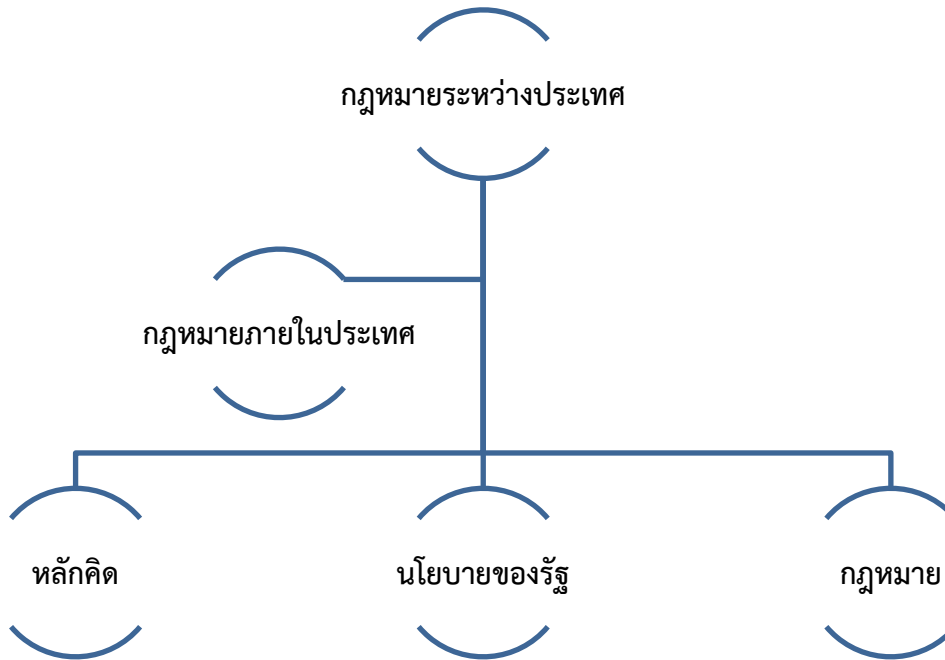
(3) สิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ จะใช้ขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติไม่ได้ว่าในกรณีใด ๆ

Article 30. Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

ข้อ 30 ไม่มีบทใดในปฏิญญานี้ที่จะตีความอย่างใดว่าให้สิทธิแก่รัฐ หมู่คน หรือบุคคล ในอันที่จะดำเนินกิจกรรมใด ๆ หรือปฏิบัติการใด ๆ อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและอิสรภาพ ดังกำหนดไว้ ณ ที่นี้

15. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

นอกจากปฎิญาสาทว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้ว ยังมีกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ ดังนี้

(1) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

(International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR)

(2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

(International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights-ICESCR)

(3) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี

(Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women-CEDAW)

(4) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child-CRC)

¹ อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2528 และพิธีสารเลือกรับ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2543 • อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2535 • กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2540 • กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2542 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2542

(5) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

(Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination-CERD)

(6) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment- CAT)

(7) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD)

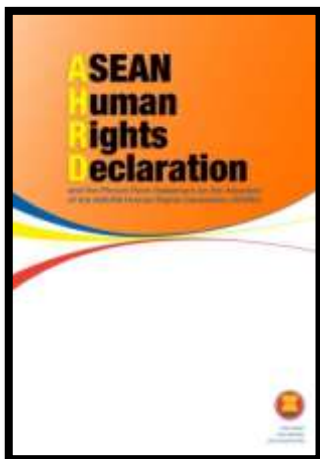
(8) อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(Convention on the Protection of All Persons from Enforced Disappearance - CED)

(9) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว

(Convention on the Protection of the Rights of Migrants Workers and Member of their Families. MWC)

16. ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration)

ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นเอกสารทางการเมืองที่ไม่มีข้อผูกพันตามกฎหมาย ซึ่งแสดงเจตนาของอาเซียนในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของอาเซียนที่มีความแตกต่างในด้านการเมือง สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ปฏิญญาฯ จะต้องรักษามาตรฐานสิทธิมนุษยชนตามหลักสากล จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN : Intergovernmental Commission on Human Rights-AICHR) เพื่อนำไปสู่การวางกรอบความร่วมมืออาเซียนด้านสิทธิมนุษยชนต่อไป (รับรองโดยประมุขแห่งรัฐ/หัวหน้ารัฐบาลของรัฐสมาชิกอาเซียน ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา วันที่ 11 พฤศจิกายน 2555 เป็นภาษาอังกฤษฉบับเดียว)

เนื้อหาของปฏิญญาฯ ประกอบด้วย 7 ส่วน ได้แก่ (1) อาร์มภบท (2) หลักการทั่วไป (3) สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (4) สิทธิทาง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (5) สิทธิในการพัฒนา (6) สิทธิในสันติภาพ (7) ความร่วมมือในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน

(1) หลักการทั่วไป

1. บุคคลทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรี และสิทธิมีเหตุผลและมโนธรรมและควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งความเป็นมนุษย์

2. บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยก ไม่ว่าชนิดใดๆ อาทิ เชื้อชาติ เพศสภาพ อายุ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ถิ่นกำเนิดชาติ หรือสังคมสถานะทางเศรษฐกิจ การเกิด ความพิการ หรือสถานะอื่น

3. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย บุคคลทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมาย บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

4. สิทธิของสตรีเด็ก ผู้สูงอายุผู้พิการ แรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน กลุ่มเปราะบางและกลุ่มคนชายขอบ เป็นสิทธิที่ไม่อาจเพิกถอน และเป็นส่วนเดียวกันของสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้

5. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิผลและมีผลบังคับตามที่กำหนดโดยศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจจากการกระทำอันละเมิดต่อสิทธิที่บุคคลนั้นได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

6. การใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานต้องสมดุลกับการปฏิบัติหน้าที่ที่สอดคล้องกัน เนื่องจากบุคคลทุกคนมีความรับผิดชอบต่อกันทั้งปัจเจกบุคคลอื่นทั้งหมด ชุมชนและสังคมที่ตนอาศัยอยู่ในท้ายที่สุด ความรับผิดชอบหลักในการ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวง อยู่ที่รัฐสมาชิกอาเซียนทุกรัฐ

7. สิทธิมนุษยชนทั้งหมดมีความเป็นสากลไม่อาจแบ่งแยกได้ เชื่อมโยงและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหมดในปฏิญญานี้ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เสมอภาค อยู่บนพื้นฐานเดียวกันและมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ในขณะเดียวกันการบรรลุสิทธิมนุษยชนต้องได้รับ การพิจารณาในบริบทของภูมิภาคและของประเทศโดยคำนึงถึงความแตกต่างของภูมิภาคหลังทางการเมืองเศรษฐกิจกฎหมาย สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และศาสนา

8. สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลทุกคนจะต้องใช้โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลอื่นสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานจะอยู่ภายใต้ ข้อจำกัดเพียงเท่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเฉพาะ เพื่อวัตถุประสงค์ของการได้มาซึ่งการยอมรับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของ

ผู้อื่นและเพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นตามเหตุผลในเรื่องความมั่นคงของชาติความสงบเรียบร้อยของ สาธารณะ สาธารณสุข ความปลอดภัยของสาธารณะ ศิลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งสวัสดิการทั่วไปของ ประชาชนในสังคมประชาธิปไตย

9. การบรรลุนิติบุคคลและเสรีภาพตามที่บัญญัติในปฏิญญาฉบับนี้ควรยึดมั่นในหลักการความไม่ ลำเอียง ภาวะวิสัย การไม่เลือกฝ่าย การไม่เลือกปฏิบัติการไม่เหยียดหยาม และการหลีกเลี่ยง ทวิมาตรฐาน และการหลีกเลี่ยงการทำให้เป็นประเด็นทางการเมืองอยู่เสมอ กระบวนการบรรลุนิติบุคคลและเสรีภาพ ดังกล่าว ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ความครอบคลุมทุกภาคส่วน และความจำเป็นของหลัก ความพร้อมรับผิดชอบ

(2) สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

10. รัฐสมาชิกอาเซียนยืนยันสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ทั้งปวงในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ มนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐสมาชิกอาเซียนยืนยันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้

11. บุคคลทุกคนมีสิทธิในชีวิตที่มีมาแต่กำเนิด อันเป็นสิทธิที่จะต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลใดจะถูกพรากชีวิตมิได้เว้นแต่เป็นไปตามกฎหมาย

12. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัย ส่วนบุคคล บุคคลใดจะถูกจับกุม คั่น กักขัง ลักพาตัว หรือถูกพรากอิสรภาพในรูปแบบอื่นใดโดยอำเภอใจมิได้

13. บุคคลใดจะถูกเอาตัวเป็นทาสหรือตกอยู่ในความเป็นทาส ในรูปแบบใดๆ หรือถูกกระทำการ ลักลอบขนย้ายหรือค้ามนุษย์ รวมถึงที่เป็นไปด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการค้าอวัยวะมิได้

14. บุคคลใดจะถูกกระทำทรมานหรือถูกปฏิบัติหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี มิได้

15. บุคคลทุกคนมีสิทธิในการเคลื่อนย้าย และอยู่อาศัยในพรมแดนของแต่ละรัฐอย่างเสรีบุคคลทุกคน มีสิทธิที่จะออกจากประเทศใดๆรวมทั้งประเทศของตน และมีสิทธิที่จะกลับสู่ประเทศของตนได้

16. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหาและได้รับที่ลี้ภัยในอีกรัฐหนึ่งตามกฎหมายของรัฐนั้น และ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่ใช้อยู่

17. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของใช้สละและให้สิ่งที่บุคคลนั้นได้มาครอบครองโดยชอบด้วย กฎหมาย ทั้งที่เป็นการครอบครองโดยตนเองหรือร่วมกับบุคคลอื่น บุคคลใดจะถูกพรากทรัพย์สินเหล่านั้นไป จากตนโดยอำเภอใจมิได้

18. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติตามที่กำหนดโดยกฎหมาย บุคคลใดจะถูกพรากหรือถูก ปฏิเสธสิทธิในการเปลี่ยนสัญชาติดังกล่าวตามอำเภอใจมิได้

19. ครอบครัวยุติธรรมในฐานะที่เป็นหน่วยทางธรรมชาติและพื้นฐานของสังคม มีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากสังคมและรัฐสมาชิกอาเซียนแต่ละรัฐ ชายและหญิงที่บรรลุนิติภาวะแล้วมีสิทธิที่จะสมรสบนพื้นฐานของการยินยอมอย่างเสรีและเต็มใจของตน มีสิทธิที่จะสร้างครอบครัวและมีสิทธิที่จะยกเลิกสถานะการสมรสตามที่กำหนดโดยกฎหมาย

20. 1) บุคคลทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญาจะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิด โดยผ่านกระบวนการไต่สวนที่ยุติธรรมและเปิดเผยโดยศาลที่มีอำนาจ มีความเป็นอิสระและเป็นกลาง โดยผู้ถูกกล่าวหาได้รับการรับรองสิทธิที่จะต่อสู้คดี

2) บุคคลใดจะมีความผิดทางอาญา เพราะการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดที่มีได้กำหนดว่าเป็นความผิดทางอาญา ภายใต้กฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศในขณะที่กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้นมิได้และบุคคลใดจะได้รับการลงโทษที่หนักกว่าโทษที่ระบุในกฎหมายขณะที่กระทำความผิดนั้นมิได้

3) บุคคลใดจะถูกไต่สวนหรือลงโทษซ้ำสำหรับความผิดที่บุคคลนั้นได้รับการตัดสินว่าผิดหรือพ้นผิดไปแล้วตามที่กฎหมายและกระบวนการลงโทษของรัฐสมาชิกอาเซียนแต่ละรัฐกำหนดไว้มิได้

21. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นอิสระจากการแทรกแซงตามอำเภอใจในความเป็นส่วนตัว ครอบครัวยุติธรรมที่อยู่อาศัยหรือการสื่อสาร ซึ่งรวมถึงข้อมูลส่วนบุคคล หรือการดูหมิ่นเกียรติและชื่อเสียงของบุคคลนั้น บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายจากการแทรกแซงหรือการดูหมิ่นดังกล่าว

22. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา การขาดความอดทนอดกลั้น การเลือกปฏิบัติและการข่มขู่ให้เกิดความเกลียดชังในทุกรูปแบบ บนพื้นฐาน ทางศาสนาและความเชื่อจะต้องถูกกำจัด

23. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก ซึ่งรวมถึงเสรีภาพที่จะมีข้อคิดเห็น โดยปราศจากการแทรกแซงและมีสิทธิในการแสวงหาได้รับและส่งข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะผ่านทางวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือผ่านสื่ออื่นใดตามทางเลือกของบุคคลนั้น

24. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสันติ

25. 1) บุคคลทุกคนที่เป็นพลเมืองของประเทศของตน มีสิทธิที่จะเข้าร่วมในรัฐบาลของประเทศของตน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตยตามกฎหมายของแต่ละประเทศ

2) พลเมืองทุกคนมีสิทธิลงคะแนนในการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง ซึ่งต้องเป็นการเลือกตั้งอย่างทั่วถึง และเสมอภาคและต้องเป็นการลงคะแนนลับ โดยได้รับการประกันการแสดงออกถึงเจตจำนงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างเสรีตามกฎหมายของแต่ละประเทศ

(3) สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

26. รัฐสมาชิกอาเซียนยืนยันสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมทั้งปวงในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐสมาชิกอาเซียนยืนยัน ดังนี้

27. 1) บุคคลทุกคนมีสิทธิในการทำงาน การเลือกงานอย่างอิสระ การมีสภาพการทำงานที่เป็นธรรมเหมาะสมและเอื้อประโยชน์ และมีสิทธิในการเข้าถึงโครงการความช่วยเหลือต่างๆ ในกรณีว่างงาน

2) บุคคลทุกคนมีสิทธิในการก่อตั้งสหภาพแรงงานและเข้าร่วมสหภาพแรงงานตามที่ตนเลือก เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของตนตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของแต่ละประเทศ

3) เด็กหรือผู้เยาว์จะอยู่ภายใต้การแสวงหาผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจ และสังคมมิได้ผู้ที่ว่าจ้างเด็กหรือผู้เยาว์ให้ทำงานที่ขัดต่อหลักศีลธรรม ทำลายสุขภาพ เป็นอันตรายต่อชีวิต หรือ อาจขัดขวางการพัฒนาตามปกติซึ่งรวมถึงการศึกษาจะต้องได้รับการลงโทษตามกฎหมาย รัฐสมาชิกอาเซียนควรกำหนดอายุขั้นต่ำสำหรับการจ้างแรงงานเด็ก ซึ่งการจ้างแรงงานเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์อายุที่กำหนดเป็นสิ่งต้องห้ามและจะได้รับการลงโทษตามกฎหมาย

28. บุคคลทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอของตนและครอบครัว ซึ่งรวมถึง

ก) สิทธิในอาหารที่เพียงพอและสามารถซื้อหาได้เสรีภาพจากความหิวโหย และการเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยและมีประโยชน์ทางโภชนาการ

ข) สิทธิในเครื่องนุ่งห่ม

ค) สิทธิในที่อยู่อาศัยที่เพียงพอและสามารถซื้อหาได้

ง) สิทธิในการรักษาพยาบาลและบริการทางสังคมที่จำเป็น

จ) สิทธิในน้ำดื่มที่ปลอดภัยและสุขาภิบาล

ฉ) สิทธิในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด และยั่งยืน

29. 1) บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีสุขภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอนามัยเจริญพันธุ์ในมาตรฐานที่สูงสุดเท่าที่เป็นไปได้และการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานที่สามารถซื้อหาได้และการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการแพทย์

2) รัฐสมาชิกอาเซียนจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการเอาชนะการตีตรา การนิ่งเงียบ การปฏิเสธ และการเลือกปฏิบัติในการป้องกัน การรักษา การดูแล และการสนับสนุน บุคคลที่ทุกข์ทรมานจากโรคติดต่อต่างๆ ซึ่งรวมถึงเอชไอวี/เอดส์

30. 1) บุคคลทุกคนมีสิทธิในความมั่นคงทางสังคม ซึ่งรวมถึงประกันสังคม หากมีให้ซึ่งจะช่วยให้สามารถมีวิถีทางที่จะดำรงตนได้อย่างมีศักดิ์ศรีและเหมาะสม

2) ควรมีการคุ้มครองเป็นพิเศษให้แก่มารดาในช่วงระยะเวลาตามสมควรตามที่กฎหมายและระเบียบข้อบังคับของแต่ละประเทศกำหนด ทั้งในช่วงก่อนและหลังการคลอดบุตร โดยในช่วงดังกล่าวมารดาที่อยู่ระหว่างการจ้างงานจะต้องสามารถหยุดงาน โดยได้รับค่าจ้างหรือหยุดงานโดยมีสิทธิประโยชน์ประกันสังคมอย่างเพียงพอ

3) มารดาและเด็กมีสิทธิที่จะรับการดูแลและช่วยเหลือเป็นการพิเศษ เด็กทุกคนไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกสมรสจะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

31. 1) บุคคลทุกคนมีสิทธิในการศึกษา

2) การศึกษาระดับประถมศึกษาจะต้องเป็นการศึกษาภาคบังคับและจัดให้ทุกคนแบบให้เปล่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรูปแบบต่างๆ จะต้องจัดให้มีขึ้นและให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ผ่านทุกช่องทางที่เหมาะสม การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวศึกษาจะต้องจัดให้มีโดยทั่วไป ทุกคนจะต้องสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างเท่าเทียมบนพื้นฐานของความสามารถ

3) การศึกษาจะต้องดำเนินไปในแนวทางเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์และความสำนึกในศักดิ์ศรีของตนอย่างเต็มที่ การศึกษาจะต้องเสริมสร้างความเคารพในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในรัฐสมาชิกอาเซียน นอกจากนี้การศึกษาจะต้องทำให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในสังคมของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะต้องส่งเสริม ความเข้าใจ ความอดทนอดกลั้น และมิตรภาพระหว่างชาติ กลุ่มเชื้อชาติและศาสนาทั้งปวงและส่งเสริมกิจกรรมของอาเซียนในการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ

32. บุคคลทุกคนมีสิทธิไม่ว่าจะด้วยตนเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นในการเข้าร่วมในกิจกรรมวัฒนธรรมต่างๆ อย่างอิสระในการเพลิดเพลินกับศิลปะ และได้รับประโยชน์อันเกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ รวมทั้งการได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองผลประโยชน์ทั้งในมิติด้านศีลธรรมและด้านวัตถุจากการผลงานทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม หรือศิลปกรรมซึ่งตนเป็นผู้สร้างสรรค์

33. รัฐสมาชิกอาเซียนควรดำเนินการด้วยตนเองและโดยผ่านความช่วยเหลือและความร่วมมือในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจและวิชาการ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสูงสุด เพื่อให้บรรลุการยอมรับอย่างเต็มที่ ซึ่งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่รับรองในปฏิญญานี้โดยลำดับ

34. รัฐสมาชิกอาเซียนอาจกำหนดขอบเขตสำหรับการประกันสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมอันปรากฏในปฏิญญานี้ให้แก่ผู้ที่ไม่ใช่คนชาติของตน โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และโครงสร้าง และทรัพยากรทางเศรษฐกิจของประเทศตน

(4) สิทธิในการพัฒนา

35. สิทธิในการพัฒนาเป็นสิทธิมนุษยชนที่ไม่อาจเพิกถอนได้ ซึ่งโดยพื้นฐานแห่งสิทธิดังกล่าว มนุษย์ทุกคนและประชาชนอาเซียนมีสิทธิในการมีส่วนร่วม เกื้อหนุน ใช้สิทธิและได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และยั่งยืนจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง สิทธิในการพัฒนาควรได้รับการดำเนินการให้บรรลุผลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการพัฒนาและสิ่งแวดล้อมของคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นหลังอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้แม้การพัฒนาจะเื้อต่อและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการมีสิทธิมนุษยชนทั้งหมด แต่การขาดการพัฒนาที่ไม่อาจถูกนำไปอ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่การละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามที่ได้รับการยอมรับระหว่างประเทศ

36. รัฐสมาชิกอาเซียนควรดำเนินโครงการด้านการพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและตอบสนองต่อเพศสภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาความยากจน สร้างสภาวะซึ่งเื้อต่อการคุ้มครองและรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนอาเซียนมีสิทธิมนุษยชนตามที่ปรากฏในปฏิญญาฉบับนี้ บนพื้นฐานของความเป็นธรรม และลดช่องว่างของการพัฒนาในอาเซียนอย่างต่อเนื่อง

37. รัฐสมาชิกอาเซียนตระหนักว่าการดำเนินการตามสิทธิในการพัฒนาจำเป็นต้องมีนโยบายด้านการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในระดับชาติตลอดจนมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่เป็นธรรม ความร่วมมือระหว่างประเทศ และบรรยากาศทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เื้อประโยชน์ทั้งนี้รัฐสมาชิกอาเซียนควรนำมิติต่างๆ ของสิทธิในการพัฒนาไปใช้ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประชาคมอาเซียนและการดำเนินการอื่นๆ และจะร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่เป็นธรรมและยั่งยืน แนวปฏิบัติทางการค้าที่เป็นธรรม และความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ

(5) สิทธิในสันติภาพ

38. บุคคลทุกคนและประชาชนของอาเซียนมีสิทธิที่จะมีสันติภาพ ภายใต้กรอบอาเซียนด้านความมั่นคงและเสถียรภาพ ความเป็นกลางและเสรีภาพ เพื่อให้บรรลุสิทธิต่างๆ ที่ระบุไว้ ในปฏิญญาฉบับนี้อย่างเต็มที่ในการนี้รัฐสมาชิกอาเซียนควรสานต่อการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือในการสร้างสรรค์สันติภาพ ความสามัคคีและเสถียรภาพในภูมิภาค

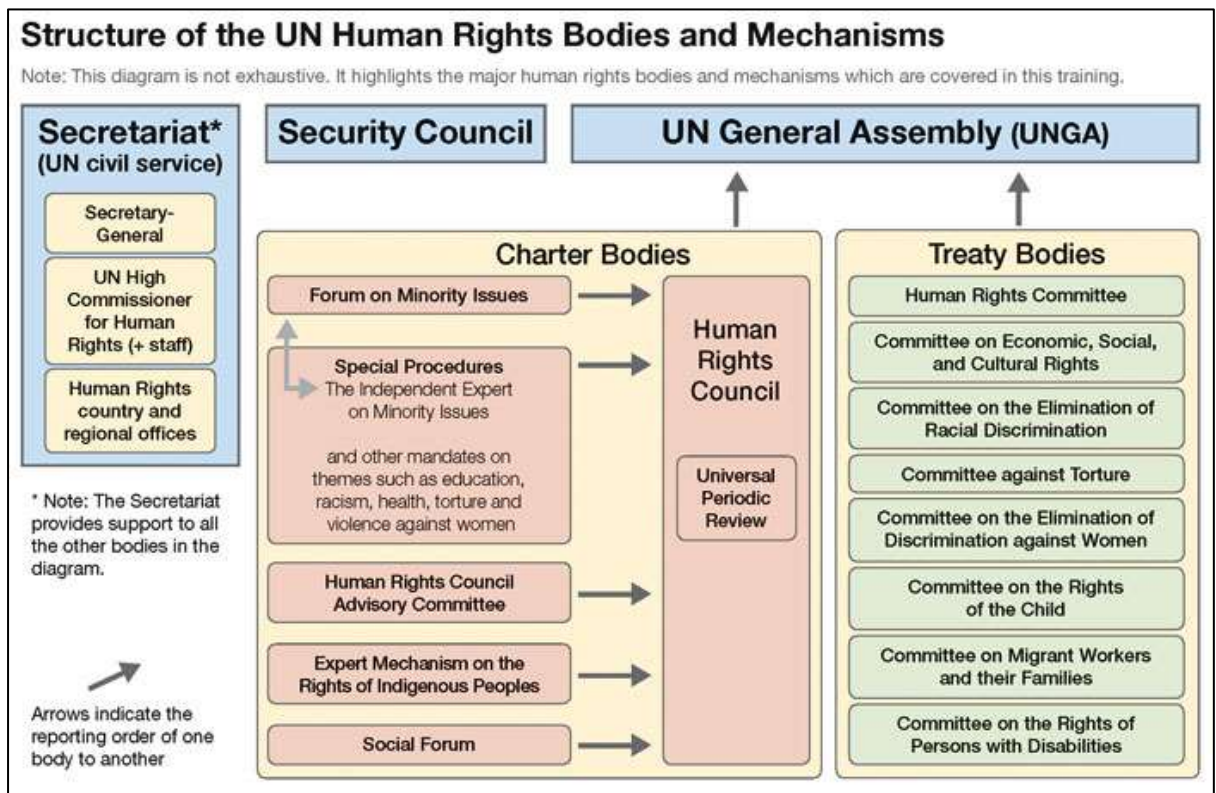
(6) ความร่วมมือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

39. รัฐสมาชิกอาเซียนมีผลประโยชน์และความมุ่งมั่นร่วมกัน ที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะสามารถบรรลุได้ด้วยความร่วมมือระหว่างกันและความร่วมมือกับสถาบัน/องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ และอื่นๆ เป็นอาทิ โดยเป็นไปตามกฎบัตรอาเซียน

40. ไม่มีสิ่งใดในปฏิญญานี้ที่อาจถูกตีความได้ว่า เป็นการให้สิทธิแก่รัฐ กลุ่มคน หรือบุคคลใดที่จะกระทำการใดที่จะลดทอน เป้าประสงค์และหลักการของอาเซียนหรือทำลายสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในปฏิญญาดังกล่าวและตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งรัฐสมาชิกอาเซียนเป็นภาคี

17. กลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(1) การตรวจสอบสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ

คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบสถานการณ์สิทธิมนุษยชน มีดังต่อไปนี้

- 1) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน หรือ Human Rights Committee (HRC)
- 2) คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม หรือ Committee on Economics, Social and Cultural Rights (CESCR)
- 3) คณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ หรือ Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD)
- 4) คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี หรือ Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW)
- 5) คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน หรือ Committee against Torture (CAT)

- 6) คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก หรือ Committee on the Rights of the Child (CRC)
- 7) คณะกรรมการว่าด้วยแรงงานอพยพ หรือ Committee on Migrant Workers (CMW)
- 8) คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ หรือ Committee on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)
- 9) คณะกรรมการว่าด้วยการบังคับให้บุคคลสูญหาย หรือ Committee on Enforced Disappearance (CED)

(2) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน หรือ Human Rights Committee (HRC)^{II}

มีองค์ประกอบจากประเทศสมาชิก 47 ประเทศ ประกอบด้วย ภูมิภาคแอฟริกา 13 ประเทศ ภูมิภาคเอเชีย 13 ประเทศ ภูมิภาคยุโรปตะวันออก 6 ประเทศ ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน 8 ประเทศ และ ภูมิภาคยุโรปตะวันตกและอื่นๆ 7 ประเทศ การเลือกตั้งสมาชิก HRC จะกระทำโดยวิธีการลงคะแนนเสียงแบบลับโดยประเทศสมาชิกสหประชาชาติ 192 ประเทศ ทั้งนี้ ประเทศที่จะเข้าเป็นสมาชิกได้จะต้องได้รับคะแนนเสียงอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนประเทศสมาชิกสหประชาชาติ โดยมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี

1. การประชุมสมัยปกติและสมัยพิเศษ HRC จะจัดการประชุมสมัยปกติปีละ 3 ครั้ง ครั้งละ 3 สัปดาห์ โดยจะมีการรับฟังรายงานสิทธิมนุษยชนของข้าหลวงใหญ่ สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ การพิจารณาแนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งสิทธิของบุคคล กลุ่มต่างๆ และการพิจารณาสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในพื้นที่ที่อยู่ในความห่วงกังวลของ HRC ผลการพิจารณาจะออกเป็นข้อมติเพื่อให้ประเทศต่างๆ พิจารณาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในด้านนั้นๆ ต่อไป นอกจากนี้ HRC ยังสามารถเปิดการประชุมสมัยพิเศษได้ หากมีสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงเกิดขึ้นในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อสร้างมาตรการกดดันให้ประเทศในความห่วงกังวล ยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ การประชุมสมัยพิเศษจะเปิดขึ้นได้เมื่อได้รับการสนับสนุนจากประเทศสมาชิก HRC จำนวน 1 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด

2. กระบวนการพิเศษ (Special Procedures) เป็นกลไกติดตามสอดส่องและรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งในลักษณะสถานการณ์สิทธิมนุษยชนรายประเทศ (Country Situations) และสถานการณ์สิทธิมนุษยชน รายประเด็น (Thematic Issues) โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งโดย HRC ซึ่งอาจจะเป็นผู้เสนอรายงานพิเศษ (Special Rapporteur) หรือผู้เชี่ยวชาญอิสระ (Independent Expert) หรือ คณะทำงาน (Working Group) ซึ่งมีองค์ประกอบจำนวน 5 คน จากแต่ละภูมิภาค ปัจจุบันกระบวนการพิเศษ

^{II} กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.

เหล่านี้ มี 31 อาณัติสำหรับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนรายประเด็น อาทิ ผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วยการค้ามนุษย์ ผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิด้านการศึกษา ผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิด้านอาหาร และอีก 8 อาณัติสำหรับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนรายประเทศ อาทิ ผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ สิทธิมนุษยชนในพม่าและผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วย สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในเกาหลีเหนือ กระบวนการพิเศษเหล่านี้จะศึกษาติดตามปัญหาหรือพัฒนาการการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาณัติที่ตนได้รับ รวมทั้งทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะเสนอต่อ HRC นอกจากนี้ยังสามารถรับข้อร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นที่อยู่ในอาณัติได้ด้วย โดยกระบวนการพิเศษจะกลับกรองข้อมูลและข้อร้องเรียนต่างๆ ที่ได้รับและหากเห็นว่ามีความจำเป็นก็จะส่งข้อร้องเรียนไปยังรัฐบาลของประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับข้อมูลและคำชี้แจง ตลอดจนสามารถขอเยือนประเทศต่างๆ เพื่อทำการศึกษานโยบายและแนวปฏิบัติต่างๆ รวมทั้งแนวปฏิบัติที่ดี และตรวจสอบสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายใต้อาณัติที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ซึ่งจะเยือนได้หรือไม่ได้ขึ้นอยู่กับการอนุญาตของรัฐผู้รับเป็นสำคัญ

3. กระบวนการรับและพิจารณาข้อร้องเรียน (Complaint Procedures) เป็นกลไกของ HRC ในการรับและพิจารณาข้อร้องเรียนแบบลับ โดยจะรับข้อร้องเรียนที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรงมีความต่อเนื่องและเป็นระบบเท่านั้น กระบวนการนี้ประกอบด้วย คณะทำงาน 2 คณะ คือคณะทำงานว่าด้วยข้อร้องเรียน (Working Group on Communications) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละภูมิภาคจำนวน 5 คน และคณะทำงานว่าด้วยสถานการณ์ (Working Group on Situations) ประกอบด้วย ผู้แทนจากประเทศสมาชิก HRC จำนวน 5 ประเทศ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกลุ่มภูมิภาค ต่างๆ คณะทำงานชุดแรกมีหน้าที่กรองและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อร้องเรียนที่ได้รับ ซึ่งมีประเด็นสำคัญว่า ข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ผ่านกลไกการเยียวยาภายในประเทศจนถึงที่สุดแล้วหรือไม่ หากกลไกภายในประเทศไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ คณะทำงานฯ ก็จะรับข้อร้องเรียนและส่งข้อร้องเรียนไปยังรัฐบาลของประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับข้อมูลหรือคำชี้แจงเพิ่มเติม จากนั้นจะจัดทำรายงานเสนอต่อคณะทำงานชุดที่ 2 ซึ่งจะพิจารณาข้อร้องเรียนพร้อมคำชี้แจงของรัฐบาล ซึ่งหากข้อมูลทั้งหมดปรากฏให้เห็นถึงความต่อเนื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างร้ายแรง ก็จะเสนอรายงานพร้อมมาตรการต่างๆ ให้ HRC พิจารณาออกเป็นข้อมติ เพื่อกดดันให้รัฐบาลที่เกี่ยวข้องยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรงและเป็นระบบต่อไป

4. กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ (Universal Periodic Review - UPR) กลไก UPR เป็นกระบวนการที่ดำเนินโดยรัฐ (State-Led) ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติ ทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนระหว่างกันเอง (Peer Review) โดยสมาชิกสหประชาชาติทุกประเทศ จะต้องถูกทบทวนเหมือนกันทั้งสิ้นโดยไม่มีข้อยกเว้น ทั้งนี้ แต่ละประเทศจะถูกทบทวนผ่านการจัดทำและนำเสนอรายงาน UPR ต่อที่ประชุม HRC ทุกๆ 4 ปี กระบวนการ UPR ถือเป็นกลไกใหม่ของ HRC ในการติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าและความท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน

(3) กลไกตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ

3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

3.2 แผนแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน

3.3 กลไกคุ้มครองสิทธิมนุษยชนผ่านอำนาจอัยการ (นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ)

3.4 องค์กรอิสระที่มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น

3.5 กลไกคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภาคประชาชน

(4) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

(2) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(3) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(4) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(5) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(6) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน

(7) ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

(8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(9) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

18. กระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(1) กระบวนการยุติธรรมควรให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนใช่หรือไม่ (OUGHT)

--ใช่--

(2) กระบวนการยุติธรรมให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนหรือไม่ (IS)

--ไม่แน่ใจ--

เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เพราะ ความคาดหวังต่อกระบวนการยุติธรรม กับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นไม่สอดคล้องกัน

หลักการพื้นฐาน

(1) กระบวนการยุติธรรม คืออะไร

✓ กระบวนการยุติธรรม หมายความว่า ขั้นตอนหรือวิธีปฏิบัติทางกฎหมายที่ให้ความเป็นธรรมต่อประชาชน กระบวนการยุติธรรม สามารถแบ่งได้หลายทาง ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง กระบวนการยุติธรรมทางอาญา กระบวนการยุติธรรมทางปกครอง กระบวนการยุติธรรมทางแรงงาน เป็นต้น ซึ่งในที่นี้จะขอกกล่าวถึงเพียงทางอาญาและทางแพ่งเท่านั้น

✓ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หมายถึง ขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติในคดีทางอาญา โดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญานี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำผู้ที่กระทำความผิดมาลงโทษตามโทษานุโทษที่บัญญัติไว้ตามกฎหมาย (มาตรา 2 บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้) ซึ่งมีบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้เสียหาย (โจทก์) – ผู้ถูกกล่าวหา (จำเลย) ผู้เสียหาย (โจทก์) – ผู้ถูกกล่าวหา (จำเลย) ตำรวจ (เมื่อเกิดการกระทำที่เป็นความผิดทางกฎหมายอาญา) อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ (สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก)

✓ กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง หมายถึง ขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติในคดีทางแพ่ง โดยกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งนี้ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้กระทำความผิด (ผิดนัด ผิดสัญญา – ละเมิด) ที่เรียกว่าลูกหนี้ ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งบุคลากรในกระบวนการนี้ประกอบด้วย ผู้เสียหาย/เจ้าหนี้ (โจทก์)-ลูกหนี้ (จำเลย) ศาล กรมบังคับคดี

(2) กระบวนการยุติธรรมกับหลักการขั้นพื้นฐาน

- หลักการที่ 1 กระบวนการยุติธรรมต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติธรรม (Rule of Law)
- หลักการที่ 2 กระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินตามกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process of Law)
- หลักการที่ 3 กระบวนการยุติธรรมต้องยึดมั่นในธรรมาภิบาล (Good Governance)
- หลักการที่ 4 กระบวนการยุติธรรมต้องโปร่งใส (Transparency)
- หลักการที่ 5 กระบวนการยุติธรรมต้องตรวจสอบได้ (Accountability)
- หลักการที่ 6 กระบวนการยุติธรรมต้องยึดมั่นในความถูกต้องและซื่อสัตย์ (Integrity)

(3) ปัญหาของกระบวนการยุติธรรม?

ปัญหาของกระบวนการยุติธรรม ได้ถูกหยิบยกพูดกันหลายเวที ในรอบหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา จนนำไปสู่วลีของคำว่า “การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม” สรุปได้ความว่า

1. กระบวนการยุติธรรมขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย
2. กระบวนการยุติธรรมไม่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
3. กระบวนการยุติธรรมบกพร่องต่อหลักการขั้นพื้นฐานข้อหนึ่งข้อใด หรือหลายข้อรวมกัน

ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นต้องจำแนกตัวกระบวนการยุติธรรม ออกเป็น “กระบวนการ/ขั้นตอน” และ “บุคลากรในกระบวนการ”

1. กระบวนการ/ขั้นตอนขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย
2. กระบวนการ/ขั้นตอนไม่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
3. กระบวนการ/ขั้นตอนบกพร่องต่อหลักการขั้นพื้นฐานข้อหนึ่งข้อใด หรือหลายข้อรวมกัน

และเช่นกัน

1. บุคลากรขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย
2. บุคลากรไม่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
3. บุคลากรบกพร่องต่อหลักการขั้นพื้นฐานข้อหนึ่งข้อใด หรือหลายข้อรวมกัน

จะเห็นได้ว่า ตัวกระบวนการ กับ บุคลากร มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ หากกระบวนการขาดประสิทธิภาพ แต่บุคลากรมีประสิทธิภาพ ระบบไม่เอื้อต่อการทำงาน มันก็ไม่เวิร์ค ในทางกลับกันกระบวนการมีประสิทธิภาพ แต่คนไร้ประสิทธิภาพ ก็เช่นเดียวกัน ฉะนั้น ในทางอุดมคติมันต้องพัฒนา แกไขควบคู่กัน แต่ในความเป็นจริง ถ้าจะต้องเลือก ก็คงถ่วงน้ำหนักไปที่ **“วางระบบ” มากกว่า “ตัวคน”** ทั้งนี้ เพราะ กระบวนการที่ดีจะความชัดเจนให้แก่ประชาชน ในการมีหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรม

(4) จุดเริ่มของกระบวนการยุติธรรม

ขั้นตอนการใช้อำนาจในกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

อำนาจอธิปไตย แบ่งอำนาจเป็น 3 อำนาจ ได้แก่

1. **อำนาจบริหาร** ทำหน้าที่ บริหารราชการแผ่นดิน ประกอบด้วยกระทรวงยุติธรรม รวมถึงหน่วยงานในสังกัด อาทิ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก กรมราชทัณฑ์ ป.ป.ช. ป.ป.ส. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

2. **อำนาจนิติบัญญัติ** ทำหน้าที่ ตรากฎหมายและตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐ ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

3. **อำนาจตุลาการ** ทำหน้าที่ พิจารณาพิพากษาอรรถคดี และปรับใช้กฎหมาย ได้แก่ ศาล (อันประกอบด้วย ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลทหาร และศาลชำนาญพิเศษอื่น)

หัวใจสำคัญที่สุดอยู่ที่ หลักการที่ว่า **“อำนาจอธิปไตยเป็นของพลเมือง”** ซึ่งตามรัฐธรรมนูญใช้คำว่า **“อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย”** หมายความว่า การใช้อำนาจของทั้งสามอำนาจนั้น ต้องเพื่อประโยชน์ของพลเมือง หรืออย่างน้อยที่สุดผู้ใช้อำนาจนั้น ต้องเกรงใจต่อเจ้าของอำนาจอธิปไตย

ดังนั้น **จุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม** ควรเริ่มตั้งแต่กระบวนการร่างกฎหมาย ตรากฎหมาย (อำนาจนิติบัญญัติ) มาสู่การใช้อำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม (อำนาจบริหาร) และท้ายสุดกระบวนการพิพากษาอรรถคดี (อำนาจตุลาการ) ซึ่งต้องยึดโยงและสัมพันธ์กับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(5) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

อ้างอิง : ความตอนหนึ่งในคำประกาศเครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2551 เนื่องในการเสวนา 60 ปี สิทธิมนุษยชนสากลกับคดีที่ดินคนจน

มีดังนี้ “.....เช่นนี้แล้ว ปัจจัยสำคัญที่จะยุติปัญหาดังกล่าวได้ คือ สังคมโดยรวมต้องรับรู้ เข้าใจ และตระหนักถึงปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และจะทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต และพร้อมที่จะร่วมกันผลักดันให้เกิดการปฏิรูปที่ดินขึ้นในสังคมไทย โดยเร็วที่สุด ทั้งโดยการนำเสนอต่อรัฐบาล และรัฐสภา ให้เร่งตรากฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร การดำเนินนโยบายกระจายการถือครองที่ดิน โดยผ่านมาตรการจัดเก็บภาษีที่ดินแบบก้าวหน้า และการจำกัดขนาดการถือครองที่ดิน เป็นต้น ในขณะเดียวกัน กระบวนการยุติธรรม ต้องให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการถือครองทำประโยชน์ที่ดินของประชาชนอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงหลักแห่งความเป็นจริง และบริบททางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป หากไม่แล้ว ประชาชนโดยส่วนใหญ่จะยังคงเป็นผู้ถูกกระทำอยู่เช่นเดิม...”

ตัวอย่างข้างต้น กฎหมาย/กระบวนการยุติธรรมก็ไปลดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น ออกกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเขตป่าไม้ ซึ่งมีผลกระทบต่อให้ผู้คนในพื้นที่ที่ถูกขีดเส้นต้อง กลายเป็นผู้กระทำความผิด และดำเนินขั้นตอนทางกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่ เช่น กำหนดวงเงินประกันสูง เป็นต้น

ที่เป็นเช่นนั้น เพราะเรามองทุกอย่างเป็นกระบวนการ เป็นสายพานส่งต่อ ๆ กันไป @- กระทำผิดกฎหมาย --จับกุม-- ส่งฟ้อง--เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล--ตัดสิน-- ลงโทษ ถ้าพบว่ามีความผิด--@ สุดท้ายมันมาประดังในชั้นสุดท้าย คือ ระบบงานราชทัณฑ์ ซึ่งเกิดปัญหาคนล้นเรือนจำ เพราะฉะนั้น หากพิจารณาการบริหารงานยุติธรรมแบบย้อนกลับ เราจะลดจำนวนผู้ต้องขังได้อย่างไร

1. ต้องสร้างกลไก/มาตรการในการลดจำนวนคดีเข้าสู่กระบวนการ
2. ต้องสร้างกลไก/มาตรการในการนำจำนวนคดีออกจากกระบวนการ
3. ต้องสร้างกลไก/มาตรการกลั่นกรองข้อเท็จจริงก่อนเข้าสู่กระบวนการ

ไม่ใช่เริ่มต้นจาก Process ในกระบวนการยุติธรรม ต้องเริ่มจากการออกกฎหมาย อย่างที่กล่าวใน หลักการว่า การใช้อำนาจต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ

การตรากฎหมาย ต้องไม่ให้สร้างปัญหาของการเพิ่มจำนวนผู้กระทำความผิด หรืออย่างน้อยรัฐต้องมี บทเฉพาะกาลเพื่อใช้จำแนกผู้กระทำก่อนหรือฝ่าฝืนกฎหมายในภายหลังให้ชัดเจน

การใช้อำนาจของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเกรงใจประชาชน ตรง นี้สำคัญเพราะเป็นเรื่องของทัศนคติ : อำนาจนิยม หรือ เสรีนิยม เช่น ระบบการออกหมายจับหรือการคุมขัง บุคคล ซึ่งในปัจจุบันรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ “การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือ หมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” โดยในความเป็นจริงนั้น เจ้าหน้าที่ก็ดำเนินการตาม กฎหมาย ตามขั้นตอน ตามระเบียบ --ไม่ผิดกฎหมาย-- แต่ไม่คำนึงถึงความเหมาะสม เช่น จับในเวลา กลางคืน กับผู้ต้องหาที่ไม่ได้เป็นอาชญากรรมร้ายแรงอะไร หรือแม้แต่ การใช้ดุลพินิจในการออกหมายจับก็ ตาม ขาดมิติของการใช้อำนาจที่คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของมนุษย์ เพราะคุ้นชินกับ ทัศนคติฝ่ายอำนาจนิยม ---หมายเหตุ หลักนิติรัฐ มิใช่ใช้อำนาจที่มีตามกฎหมาย แต่หากอยู่ที่การใช้อำนาจต้อง อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณธรรม

พอจับกุมบุคคลเพื่อนำมาสอบสวนค้นหาความจริง ต้องปฏิบัติโดยสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือ จำเลยไม่มีความผิด และจะปฏิบัติกับเค้าเสมือนเป็นผู้กระทำผิดไม่ได้ นี่ไม่นับรวมถึงการปฏิบัติไม่ชอบด้วย กฎหมาย หากสอบสวนแล้วปรากฏว่า พยานหลักฐานในสำนวนอ่อน หรือไม่สามารถกล่าวหาเค้าได้ ก็ต้อง ปล่อย

พอมถึงชั้นอัยการ ซึ่งตามกระบวนการแล้ว มีหน้าที่ในการตรวจสอบความจริงของชั้นเจ้าพนักงาน ต้องกลั่นกรองข้อเท็จจริง/สำนวนคดีว่ากระทำลงโดยชอบด้วยกฎหมาย/ระเบียบ และน่าเชื่อถือรับฟังได้หรือไม่ เพียงใด – บทบาทในการตรวจสอบตรงนี้ สามารถลดจำนวนปริมาณคดีและพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน ได้อย่างมาก เช่น ใช้อำนาจตามกฎหมายในการไม่สั่งฟ้อง การชะลอการฟ้องคดี หรือบทบาทในการไกล่เกลี่ย คู่กรณี เป็นต้น

เมื่อคดีนำเข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาล ศาลต้องตรวจสอบความจริงทั้งก่อนประทับฟ้อง และในชั้น พิพากษาคดีความ

ฉะนั้น **การใช้อำนาจผ่านกระบวนการยุติธรรม จึงต้องควบคู่ไปกับการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล**

ข้อนำคิด

หลักมีว่า

อะไรถูกก็ว่าตามถูก สิ่งใดผิดก็ว่าไปตามผิด

กับ

ผิดแก้ไขให้ถูกต้อง

เพราะกระบวนการยุติธรรมคงมิใช่มีไว้แปลงสภาพคนให้เป็นนักโทษ หากอยู่ที่กระบวนการยุติธรรม ต้องเอื้อต่อการพัฒนาคน สังคม เศรษฐกิจและการเมือง เราต้องเห็นถึงความผิดปกติของการจำคุกแม่ที่ขโมย ลูกขุ่นเพื่อให้ลูกกิน มากกว่าการปรับใช้กฎหมายครอบงำประกอบฐานความผิดลักทรัพย์ เหมือนกับการล่อซื้อกรณีนักศึกษาชายบริการทางเพศ แล้วถูกดำเนินคดีตามขั้นตอนแห่งกระบวนการยุติธรรม

หรือเหมือนกับกรณีนักศึกษาถูกแจ้งความจับข้อหาลักรถจักรยานยนต์ของเพื่อน เพราะความอยากได้ ด้วยอารมณ์ชั่ววูบ ด้วยความคะนองของวัยรุ่น และผู้เสียหายไม่ตั้งใจเอาความ ในชั้นตำรวจนักศึกษายอมรับ สารภาพ แต่คดีไม่อาจยอมความได้ อัยการสั่งฟ้อง ศาลตัดสินมีความผิด และนักศึกษารายนั้นมีประวัติอาชญา กรติดตัว (ผิดว่าไปตามผิด ?—หรือ—ผิดก็แก้ไขให้มันถูกต้องไหม?)

ปัจจัยสำคัญอยู่ที่ **“การปลูกฝังทัศนคติของผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม”**